

412
085/2

Іван Світ

УКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ДІМ
В ХАРБІНІ

06
10

СЕКРЕТНО

Український Океанічний Інститут
Ч. 2

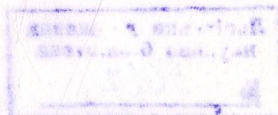
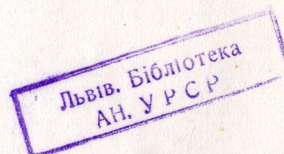
Іван Світ

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДІМ
в м. Харбіні

Півтора роки життя У.Н.Д.
14.XI.1933 - 14.VI.1935

71083

окумулент

Опеса

1943

Харбін

На правах рукопису

Українська Окремість Інституту
С.Р.

Іван Світ

Українська Окремість Інституту
Іван Світ

Іван Світ
1900.ІХ.ІІ - 1900.ІХ.ІІ

Львівська Республіка
Наукова бібліотека
№ 5027

Іван Світ

1900

0000

Українська Окремість Інституту

"Хай ця книжка буде нагосом
для дальшого вивчення історії ук-
раїнського національного руху в
Маньчжурії..."

/І.С в і т : Український На-
ціональний Дім в м.Харбіні.
Харбін 1935/6/, стор.6/.

мостом над річкою
-ку історії виникли стовпів
в усьому світі... історія
-ен історія : т. 1 і 2.
... історія...
... історія...
... історія...

В і л Р е д а к ц і ї.

Український Океанічний Інститут вивчаючи океанічні проблеми України звернув свою увагу передовсім на найбільш актуальну та дозрілу українську справу на Пам'яті. Література цього питання в Українській метрополії майже не існує. Натомість в українських колоніальних землях, на Далекому Сході, помічається в цьому напрямі деякий рух. Відповідні видавництва /книжки й часописи/, що виходять в "Зеленій Україні, Маньчжу-Ці-Го, Ніппоні та в сусідніх державах" суть у нас вельми рідкісні, вони доходять до нас або дуже пізно, або іноді знаємо тільки їх заголовки. Тому, користуючись щасливою нагодою, поїзимо для членів Інституту передрук брошури редактора "Маньчжурського Вісника" І в а н а В а с и л ь о в и ч а С в і т а - Український Національний П'єм в м. Харбіні, Півтора роки життя УНР, 13.XI.1933 - 14.VI.1935, Харбін 1935/36/, 85 сторін., в тому числі 4 світлиці, розмір 10 x 13 см., формату малої вісімки. Бібліотека газ. "Маньчжурського Вісника" ч.3. Звідомлення це накладом 300 прим. було видане 20 лютого 1936 року заохотами Української Видавничої Співки у Харбіні /Маньчжу-Ці-Го/. На останній сторінці накладки зазначено що: /Редактор - І.В. Світ, Новоторгова вул.ч.9, Видавець - П.П.Ахно, Варшавська вул.ч.52, Друкарня "Рекорд", Новоторгова вул.ч.9, Власник друкарні А.Павловський, Новоторгова вул.ч.9/.

Передрук зроблено з примірника надісланого поштом "Високіпорядженню п.Генералу Салеському на знак високі пошани як міністрові УНР від автора І.Світа, 15.5.1936 р. м.Харбін." Для докладності текст і правопис залишено незміненим, виправлено лише виразні друкарські помилки, вставлено відповідне motto та зміст перенесено на кінець книжки.

Успешно выполненная работа по созданию и внедрению в производство новых изделий, а также по улучшению качества продукции, является основой для дальнейшего развития предприятия.

В результате проведенной работы были достигнуты следующие результаты:

- увеличено количество выпускаемой продукции;
- улучшено качество продукции;
- снижены затраты на производство;
- повышена производительность труда;
- обеспечено выполнение плана производства.

Все это свидетельствует о том, что предприятие успешно справляется с поставленными задачами и готово к дальнейшему развитию.

П Е Р Е Д М О В А

Згідно постанови Управління Українського Національного Дому в м. Харбіні, від 10. червня 1935 р., протокол ч. 76 т. 3 було поручено скласти та видати брошуру про історію та життя УНДому - секретарю Управління УНДому - Світу І., котрий цю справу й виконав.

Правда можливо, що витання це не може дати повної картини діяльності Управління УНДому, та особливо дуже мало присвячено уваги самій історії будинку, бо для цього не вистачило як ні часу так і засобів, бо видатки було обмежено певною сумою в розмірі 75. рубі, котрих безумовно не могло вистачити для більшої друкованої праці.

Витанням цієї книжки Управління УНДому ставило своїм завданням дати короткий огляд своєї діяльності та занотувати найбільш яскраві моменти з життя нашої Української Колонії в межах Маньчжу-Ці-Го й тому наводиться багато різних виїмків з документів, з листувань та т.і., щоб по можливості дати для читача картину, котру легко можна буде зрозуміти. Безумовно в цій діяльності за півтора роки існування Управління УНДому, як інституції, що була покликана до життя збігом обставин, були й помилки, були певні хиби, але всі вони були результатом певних обставин, бо ніколи раніш не довелося нікому працювати в таких обставинах, в яких було життя наше тут, а також й певними формальними неясностями, котрі до сьогодні ще не вирішені, а тому й переешкоджали весь час нормальній праці цій установи.

Треба ствердити одне, що поруч чисто господарської діяльності Управління УНДому, збігом обставин воно стало й рішачим чинником нашого політичного й громадського життя, виступаючи не раз назовні в потрібні моменти як захистник українських ідей незалежності та принципів Визвольної Боротьби України. Все це поклало на нашу справу великі обов'язки та утруднення, особливо тяжкі тим, що рівночасно довелося боротися з великими матеріальними зобов'язаннями, вирішувати різні фінансові справи, коли в касі не було часто й одної копійки, а шукати підтримки з боку широких кол громадства не дозволилося через певну акцію ворогів українського самостійницького руху.

Автору цієї книжки ходило про історичну правду життя Управління Українського Національного Дому, як одного з осередків українського життя в м. Харбіні, де працювали всі наші національні організації.

Хай ця книжка буде нарисом для дальшого вивчення історії українського національного руху в Маньчжурії, де так мало було зроблено в цьому напрямку й збереже різні інформації для майбутнього про те, як історичними подіями осені 1931. року в Мукдені не тільки було покладено основи для

створення нової Маньчжурської Держави але відкрито й нову сторінку в житті українців, що найшли тут притулок в своєму тяжкому емігрантському житті в очікуванні дійсного Відродження Незалежної Суверенної Української Держави там далеко від нас, та поставленню на порядок денний й проблеми Зеленої України, як зв'язаної з Нею своїм національним еством й почуттям крові.

I. Світ.

18 червня 1935 р. в Харбїні.

Р О З Д І Л І.

Зовсім мало залишалося в м.Харбіні тих осіб, що поклали основи для українського громадського життя в м.Харбіні й створили вони собі пам'ятник, котрого не забудуть мабуть ніколи наші нащадки, коли будуть працювати та творити в стінах великої кам'яниці, що знаходиться на одній з кращих вулиць міста Харбіна. Ніхто не може знати наперед долі цього будинку, як ніхто не міг в свій час передбачити всі ті етапи, які пережило українство нашого міста.

Українці попали в Маньчжурію, після збудовання нової залізниці, так званої КВЖ, Китайсько-Східної залізниці, та в часі її проведення, як різного роду службовці, фахівці та прості звичайні робітники, котрих доля погнала в далекий край, поза межі рідної землі, праїла у кордонів уже званого Зеленого Клину, куди також їхали й їхали все нові маси наших переселенців.

Політика царського уряду гнала їх в далекі землі, бо жадних можливостей не було у себе вдома, а тут в Азії всеж жилось зільніше, були набагато кращі заробітки й не було тих тяжких обставин, які були на Україні, тому й початки громадського руху серед українців тут зустріли більше співчуття й серед місцевої адміністрації, особливо коли прийняли на увагу, що на чільних посадах було не мало осіб, котрі розуміли українців, або почували себе їм. Так затвердження першого статуту української організації - Українського Клубу було ділом помішника начальника залізниці й різночасно її фактичного адміністратора ген.Афанасєва, котрий завжди прихильно ставився до українського віла, бо мав мету роком в Україні й сам жив на Україні.

Групою однодумців був особливих широких планів було засновано в 1907 році під назвизком "Український Клуб" першу українську організацію в Маньчжурії й одну з перших взагалі на Далекому Сході.

В кінці 1906 року було засновано в м.Харбіні драматичний український гурток, котрий й почав робити українські вистави та концерти й фактично існування цього гуртка вгявляло необхідність мати якусь свою організацію й довело до того, що в кінці 1907 року було після довгих турбот одержано дозвіл на відчуження клубу й затверджено його статут, а 20.січня 1908. року клуб було вже прикінено вітчизнено.

Спочатку життя клубу пішло досить активно, бо було положено гарні завдання для його праці, як розбудження інтересу серед українського громадянства, пізнання рідної історії, літератури, музики та матеріальної допомоги своїм членам. Збігом часу після того, як всі полєкши та реформи, що було проведено в Росії після поції 1905.почина адміністрація забирати, стала для громадського життя робити різні препони та просто заборожнати, життя українського клубу почало завмирати. Частина членів, менш відданих справі та не твердого характеру, почала відходити, бо були на українців криві погляди влади. Правда ще уряджались різні вистави, концерти, вечірки, але не були вони гучні. Робилися збірки грошей на благодійні цілі, передплачувались журнали та газети з України й про це мається не мало

нотаток в українській пресі того часу, як напр. згадка в журналі "Засів" Київ ч.4 від 26 лютого 1911. де згадується шевченківський вечір у м.Харбіні, в журналі "Село" від 1910. року, де теж згадується харбінська громада.

На станціях залізниці вже існують також драматичні гуртки, провадиться різна національна праця. Перед самою війною положення загальне в життю українців було таке, що Український Клуб майже вмер й тільки кілька вірних справі осіб, серед яких треба згадати й п.п.Тощького, Кукурузу, Юрченка та ин. вдалося в 1913. клуб знов урухомити, а коли почалася Велика Європейська війна Український Клуб виступив з широкою благодійною діяльністю й тим отримав можливість під цією покришкою вести свою культурну працю. Зокориставши нестачу шкіл в часи війни правління клубу відчинило початкову школу, котру в 1917. році й вдалося перевести на українську мову навчання, що мала згех як 50 учнів.

Вже під час революції 1917. року Український Клуб як організація була міцна й повна надій, бо на Україні тоді закладалися підвалини державного життя й тому правління Клубу вирішило будувати свою помілку, для чого звернулося до адміністрації Китайсько-Східної залізниці з проханням дати відповідну площу землі, котра й була відведена по Невотторгській бул.участки за ч.ч. 300 та 301. На цьому досить великому шматку землі було рішено правлінням Українського Клубу почати будову своєї кам'яниці, в котрій змоглиб знайти приміщення всі українські установи, що під той час існували та вели свою працю в м.Харбіні, як чгсто місцеві так й крайового значення-як Маньчжурська Окружна Рада. Започаткована школа та майбутня гімназія, також мали знайти приміщення в цьому обширному будинкові. Розроблення плану так й провадилося, щоб збудувати як найкраще мешкання, для чого весь проект було розділено на дві частини, що до виконання: перша - будівля частини кам'яниці вздовж вулиці, а друга частина мала повстати на подвір'ю у другу чергу, де малося улаштувати великий театр та окремі мешкання для спорту та гімнастичних вправ.

Вдалося здійснити тільки першу половину будинку-проекту.

Заложення будинку було проведено в червні місяці 1918 року, коли на зібрані гроші було положено перші каміння, після урочистого молебну, віщправленого на місці будови. Гроші легко поплили до скарбниці Українського Клубу. Заклики зроблені по всьому Далекому Сходові також дали добрі результати й можна було сподіватися значних успіхів, якби не спадок вартості гроша та постійні ще більші загрози натальше, коли дорожнеча будівничих матеріалів теж ставалася все більша. Тому вдалося в першій рік збудувати тільки нгв, що закладався з 7 досить великих кімнат. Малося на меті у слідуючому році розпочати дальшу будівлю, для чого на протязі зимі купувалася різні матеріали, як цеглу, ліс, тощо та збиралося гроші.

Так досить швидко було еккінчено на протязі трох років весь будинок у тому вигляді, як він стоїть й сьогодні. Досить цікаво відмітити тудщо закінчення внутрішньої направи мешкання відбулося зазначуючи заходам п.Кукурузи, котрий організував український хор та улаштував концерт, засоби в прибутків котрого пішли на оплату праць мулярів та малярів.

Але вже в 1922 році потрібно стало для адміністрації Українського Клубу провести фінансову комбінацію для чого було вибрано поруку Управлінню Східно-Китайської залізниці. Ця

операція привела до того, що трохи згодом, коли місцева китайська влада захтіла забрати все майно собі, вона згоріла ця операція, як порушуючу точки затвердженого статуту та в 1926 році забрала будинок до своїх рук, висловивши для того такі підстави: 1. Відсутність у Клубу писемного дозволу на продовження діяльності та 2. Постійні сварки та непорозуміння між двома партіями у середені членства Клубу, з котрих одна в на послугах у більшовиків. Тут цікаво нагадати, що як раз обвинувачення у зв'язках з більшовизмом було побудовано на тому, що правління Українського Клубу зверталося до влади з проханням підтримати його у боротьбі з непевними лівими елементами, що весь час хочуть пролізти до правління та загарбати будинок в свої руки. Таким чином у пошукуванні способу для здійснення своїх загарбницьких бажань стара влада згоріла прохання, як раз антибільшовицьких яскравих елементів.

Після довгої боротьби та клопотів групі членів Українського Клубу вдалося отримати будинок знов в свої руки та провести невелику працю, але знов посипалися до влади різні доноси ворогів українського життя.

Так протягнулося у боротьбі біля року, коли в 1927 році місцева влада знов висунула свій план загарбання будинку та пред'явивши українцям три пункти, забрала будинок у "тимчасове розпорядження земельного відділу". Такими точками були: 1. порушення клубом тексту арендного договору на землю, 2. припинення діяльності клубу та 3. наложення арешту Окружним Судом на майно клубу за борги Східно-китайській залізниці.

Ліквітації клубу легально влада не дозволила, сама відмовила в реєстрації статуту на нових підставах закону, борги також не були прямою причиною, бо були нароблені незаконним правлінням Українського Клубу. Тому зклалися незвичайні складні обставини й вести працю далі було не можливо. Групи членів б. Клубу весь час подавали різні прохання в різні інституції але справа не посувалася далі, бо з цього будинку вже розмістилася урядова установа Департамент Народної Освіти, котрий і мешкає в будинку до самого моменту передачі його в руки українців в 1933 році.

Детально освітлювати весь цей час життя та боротьби, як внутрішньої так і зовнішньої тут, рахуємо не потрібним, бо це було б окрема сторінка українського життя в Маньчжурії, незвичайно цікавого але такого, котре потрібно було б висвітлити з різних боків, як рівнож переглянути всі ті українські інституції, котрі в ньому працювали та жили й надавали український характер певній частині харбінського європейського населення, нагадуючи, що українці тут в постійною частиною мешканців міста Харбіну.

Цікаво також було б занотувати, що в ті важкі мигнули часи також точилася яскрава боротьба між двома таборами, з одного боку не гнучких, вірних українських патріотів, а з другого боку тих, хто аніж клякати тільки перед тим, хто був посади, себто гнався дуже яскраве положення, що більшість українського суспільства тих часів, як і пізніш, не була тверда в своїх національних почуваннях і легко переходила до ворожих таборів і клякала з таких випадках собі на допомогу навіть абсолютно чужих людей, як це було під час підготовки загальних зборів у 1925 році, як раз не затяго до першого конфлікту з владою.

Так журнал "Українське життя", що виходив в м. Харбіні

в 1925 році в осені писав так: "українська культурно-освітня справа хоч і з труднощами але всеж посувалася вперед, і це заохлювало громадянство, бо воно бачило, що його жертви не згинули марно. Тим часом настав 1923 р., коли серед громадянства виникли прикрі непорозуміння і сварки та за попомогою з боку український клуб з організації національної перерг орнувся в організацію інтернаціональну і зараз на чолі з Гулим почав свою ганебну роботу" /У.Ж. ч.5 стр.11/.

"Створилися від початкової школи, а від української гімназії залишалася тільки вулиця". Це правління зграї червоних наймитів, щоб рятувати свої позиції приймає до складу клубу - 74 кандидата, серед яких не було майже жодним українців, це були 49 москалів, 9 жидів, 1 татарин, 1 латвіш, 1 поляк, а решта темного походження. Так про це писав теж "Українське життя" ч.9 стр.14, але цього було мало й тому на слідуєчому своєму засіданні правління клубу приймає ще 22 таких самих кандидатів /У.Ж. ч.10 стр.15/. Рівночасно відбувається друга важна подія-влада відмовляє українцям в затвердженню статуту благопійної установи, котра мала бути однією легальною українською установою. Про це тосить докладно оповідає теж "Укр.життя" в своїйому останньому числі в статті під наголовком "Нового хреста на українському цвинтері" за підписом вже пркійного Гр.Пештича.

Молодша активніша частина українства в пошукуванні нового осідку для своєї праці та захорони від повної загибелі, знаходить притулок в стінах відомої американської організації "Християнського Союзу Молодих Людей".

Цей період українського життя, котрий почався в 1924 році був періодом малих укр. організацій, як про це писав в свій час в "Маньчжурському Вістнику" ч.2 за 1932 р. відомий діяч - голова "Просвіти" І.Паславський: "це період малих укр. організацій - "Українське видавниче товариство", "Український Галицький Комітет", "Спілка студентів українців", "Об'єднання укр. організацій Д.Схону", котрі із за свого нелегального положення, мало кому були відомі та матеріально бідні. Але безперечно ці організації, це були невеличкі спроби не дати загинути укр.життю, рятувати що можна, хоч не в силі були перебороти цих величезних перепон, що стояли перед ними"...

У цьому тяжкому переходовому часі повстав спочатку товариство "Січ" котре через короткий час було перемінене у філію товариства "Просвіта", котре й існує до сьогодні. Це була однією українська організація, що ваям з легальною українською парафією Св.Покрови тримала український прапор серед злиднів та в тяжких умовах. Дякуючи праці "Просвіти" повстав нова укр. організація Української Молоді й таким чином українське життя поамалу набрав сили та міцнішав як у середині так й назовні, та оголошує рішучу боротьбу з "малоросійством", котре мало в Харбіні завжд міцне гніздо.

Знов повертаючи до цитованої вже статті можемо натести такі її правдиві рядки: "Більш цього, не булоб просвітан, не знати чи полишилось би тут що небудь українського...? А так, гурток цей бореться із загальною мертвечиною, білсталистю, будиє, клекєє до національної праці, - його протести проти шкідливих національно-громадських зчинків тих же інших груп, осіб, змушували їх рахуватися із фактичним станом українського життя, та не йти на пальніші безпорядки".

Отже напередодні отремання УНДому - міцніше життя про-

вадилося активно тільки невеликим гуртком просвітян, що працюючи в кількох ділянках тим самим поставили українську справу на порядок денний й спричинилися до дальшого її активізування, без чого ніколи не повсталиб ні ті організації, що сьогодні працюють, ні повсталаб потреба ведення різних політичних справ названі, бо все прийшло у свій час, часто ставлячи перед українцями такі питання, котрі ніколи неможна було передбачити раніш перед тим. Особливо глибоко також застурбати й те, що чим далі то більш повставала ворожнеча між національним табором та тими, хто ніяк не могли забути свого "малоросійського" духу.

Р О З Д І Л І І.

Після перебічення дуже довгих переговорів з представниками місцевої влади було накіновано, що будинок б.Українського Клубу буде передано групі осіб, котрі повинні будуть взяти на себе обов'язок організувати Українську Національну Колонію в Маньджу-Го.

Наслідком цих переговорів було оголошення Ніппонською Військовою Місією у м.Харбіні через пресу, куди це було передано урядовою агенцією "Кокуцу", тексту спеціального меморандуму, текст якого тут нижче наводимо:

Меморандум. Ніппонська Військова Місія у м.Харбіні по порученню Управління Окремого Району Північної Маньчжурії цим документом передає в загальне володіння Української Колонії в Маньджу-Го майно, що належало до цього часу у тимчасовому управлінні Управління ОРПМ, яке складається з трьох учасків землі по Новоторгівній вул. за ч.300 та ч.301, з трьох поверховим будинком і забудовами /офіцинами/ у підгір'ю.

1. Вищезазначене майно передається на руки членів Української Національної Колонії в Маньджу-Го Дмитра Максимовича Варченка, Петра Васильовича Марчишина, Івана Васильовича Світа й Павла Павловича Яхна.

2. Чотири вказані особи зобов'язані у скорому часі створити із представників Української Національної Колонії в Маньджу-Го постійний орган для управління згаданим майном.

3. Зважаючи на те, що вказаним майном в даний момент користується Департамент Народної Освіти ОРПМ, українська національна колонія у Маньджу-Го має право Департаменту користуватись ним безплатно до того часу, поки Департамент не найде для себе інше помешкання. Департамент Народної Освіти ОРПМ турбується про те, аби знайти собі помешкання у скорому часі й звільнити майно Української Національної Колонії.

4. Коли в зв'язку з передачею цього майна в колах Української Національної Колонії повстануть які небудь непорозуміння, то Ніппонська Військова Місія й Управління ОРПМ не беруть на себе ніякої відповідальности за це.

Начальник Ніппонської Військової Місії у м.Харбіні Полковник в.р. Комацубара К.

15. Листопада 1933 р.
Іменем Української Національної Колонії в Маньджу-Го:
Ім.Варченко, П.Яхно, І.Світ, П.Марчишин
в.р. в.р. в.р. в.р.

Рівночасно в офіційній газеті м.Харбіну в "Гун-бао" було надруковано 16.листопаду 1933 року в ч.2164 слідуєче повідомлення: "Ніппонська військова місія в м.Харбіні по дорученню Управління Головноначальствующого Особливого Району Пів.Маньчжурії передає в загальне володіння Української Національної Колонії, майно, що знаходилося до свого часу в тимчасовом користуванні Управління Особлого Району, що мав в собі два земельні участки ч.300 та 301, трьох поверховий будинок та різні будівлі у творі". Додатково говориться про те, що Українська Колонія отримала майно не в порядку його повернення, бо воно колись належало до б.Українського Клубу, але як подарунок від влади Маньчжу-Го. Згадується також, що майно мало борг більш як 21.000 доларів, а тепер воно передає без всяких боргів.

Цей акт зробив надзвичайно гарне враження на все місцеве українство.

В помешканню редакції "Маньчжурського Вістника" на Великому проспекті ч.52 відбулося 15.листопаду вечером перше організаційне засідання "чwórки" на котрому було затверджено перший протокол, котрим розпочато було працю Адміністрації Українського Національного Будинку в м.Харбіні.

Цей протокол ч.1 встановлює, що "створюється постійне управління будинком з представників української національної Колонії згідно § 3 меморіяла, управляти разом всім чwórком, а п.Яхна Павла призначається адміністратором будинку. Встановлюється також зібрати всіх представників українських національних організацій м.Харбіну й зачитати їм меморандум, підписаний з одного боку Начальником Ніппонської Військової Місії полковником Комацубера, а з другого боку зазначеними у горі представниками української колонії".

Для прийому від Департаменту Народньої Освіти мешкань УНДому крім членів Адміністрації УНБудинку пригласується бути присутніми: Опанчого Вас., Кушнарєнка Вар., Нєтребєнка Макс..

Так й відбулося прийняття Українського Дому, при чому спочатку було передано помішанком начальника Департаменту Народньої Освіти п'ять кімнат в першому поверсі будинку, а про решту було заявлено, що перелєча може відбутися тільки тоді, коли Департамент знайде для себе відповідне мешкання. Малєся крім того повідомлення напівофіційного характеру, що Департамент дуже швидко збільнить мешкання Українського Дому й не пізніш як то 1 грудня 1933 року.

Вже засіданням 18.листопаду Адміністрація затверджує тимчасовий не великий ремонт отриманих п'яти кімнат, та доручається п.Яхнові зробити позик у розмірі то 300.доларів.

Протоколом ч.3. від 23.листопаду вирішено управління будинком з всіх офіційних виступах називати - "Адміністрація Будинку Української національної Колонії" та в той же день замовляються перші папєри для канцеларії. Рівночасно робиться розподіл кімнат між українськими організаціями у такому порядку: кімната ч.3 для т-ва "Просвіта", кім.ч.1 для Укр. Комітету Громадських Уповноважених, кім.ч.5 для гуртка молоді, а для збірок та зокладів сама велика кімната ч.4. Для канцеларії Адміністрації призначається кімната ч.2 - сама маленька. Встановлюється також, що кожна організація мусить сплачувати певну частину витратків, що звязані з утриманням кімнат у порядку та їх освітлювати, про що організації спєрі-

Український Національний Дім в м. Харбін.

Представники Харбінської влади й Укр. Нац. Кольонії.
Передача УНДому—УНКольонії.

щаються листовою.

Вже 4.грудня Адміністрація розглядає важну заяву нової організації, що повстала в нових умовах укр. життя, гуртка молоді під назвою "Зелений Хлин", для якого й улікуються кімнати ч.4 та 5, але з умовою що їх праця буде провадитися в повному контакті з ф.т. "Просвіта".

В цих днях повідомляється Адміністрація, що Департамент вже остаточно рішив залишити мешкання нашого тому та виїхати зовсім біля 10.грудня та що з цього дня Адміністрації потрібно буде взяти на себе вже всі витратки по опаленню та охороні головного будинку, як рівнож подати й про його прийняття, тому на своєму засіданні 10.грудня Адміністрація вже робе заходи що до винаймлення службовців, котрим потрібно буде поручити опалення, а також дає про купівлю й вугілля.

Рівночасно Адміністрація звертається до окремих осіб та організацій з пропозицією передати в її розпорядження різне майно, що колись залишалося від б.Українського клубу та х/переховувалося на приватних мешканнях. Стверджується також, що колись було в Укр.Клубі, отримати не вдалося через перешкоди де яких окремих осіб, на відповідальності котрих воно знаходилося.

Самий факт передачі майна як й ширші відомасти про це викликали велике зацікавлення з боку окремих українців так й в загальні в м.Харбіню. Тут наведемо кілька цікавих інформацій про ці важні події.

Так 15.листопаду в мешканню Укр.Громадського Комітету було зкликано сходини, представників укр.нац.організацій, а також й окремих чільних громадян у числі 18.чоловік, котрі й були відчинені д-ром Д.Барченком.

П.д-р Барченко заявив всім зібраним, що в кінці великих зусиль та заходів вдалося отримати від влади велике й цінне майно, що знаходиться в Новому Місті /Харбін/ та що отримання відбулося в таких умовах, що не треба згадувати кому й як воно належало, та що на цьому майні немає сьогодні ні одного долара старого боргу, а тому українці зможуть дуже легко його використати для своїх потреб та щоб з цього моменту українське життя пішло більш активно й продуктивно. Приймається також текст спеціального повідомлення для преси та лист-подяка на ймя державних установ в м.Харбіні.

Наведемо нище ці тексти, як вони були передані телеграфною агенцією "Кокуну" та надруковані в харбінських газетах:

Організації укр.колонії м.Харбіну отримавши інформації про передачу в повне розпорядження української колонії земельного участку в м.Харбіні зі всіма будівлями на ньому звернулися з прохоту цього акту справедливості до відповідних інстанцій з такими двома листами:

Пер ш и й л и с т: "Управлінню Особого Району Північної Маньчжурії. Ми нижепідписані представники українських Національних організацій в Маньчжу-Го, дізналися про передачу українській колонії нерухомого майна, що знаходиться по Новоторговій вул. в м.Харбіні та має два земельні участки під ч.ч.300 та 301 з трьох-поверховим будинком та різними іншими будівлями на них, цим висловлюємо Урядові Маньчжу-Го, через Управління ОРПМ за цей акт свою глибоку вдячність.

Д р у г и й л и с т: "Ніппонській Військовій Місії в м.Харбіні. Ми нижепідписані представники Українських Націо-

х/ що заходять дістати різне шкільне приладдя,

нальних організацій в Маньчжу-Го пізналися про передачу українській колонії нерухомого майна, що знаходиться по Ново-торговій вул. в м. Харбіні, цим висловлюємо Ніппонській Військовій Місії в м. Харбіні за її участь та підтримку своєю глибоку вдячність".

Обичай листи було скріплено власноручними підписами представників вищезазначених укр. організацій м. Харбіну: Український Комітет Громад. Уповноважених, Українське видавниче т-во, ф. "Просвіта" Український союз молоді про УКТУ, Українська Свято-Покровська парафія та Редакція газети "Маньчжурський Вістник".

Вже на 17 листоп. 1933 р. було звакано Пленум УКТУ на котрому було піднято ряд важких питань, як про Загальні Збори та ліквідаційну комісію для УКТУ. Тут треба зазначити, що УКТУ, як, відомо було організовано літом 1932 року та що ця організація мала в своїм складі занатто багато елементів не певних в національному відношенню, головним чином в "малоросів", котрі як не й виявилися пітніше зовсім відійшли від української праці, бо їм було не по порозі з національними самостійницькими елементами укр. колонії тут.

На протязі більш як року, національним елементам прихотлося витримувати велику боротьбу, з ними не певними елементами й тільки після проведеної вже тепер перевірки та контролі влялося у кінці 1933 року трохи звільнитися від цих "малоросів" але не зовсім.

На засіданню пленуму, що відбувся 17. листопаду п. Барченко зачитав знов текст меморандуму НВМісії та дав загальні відомості про те як було отримано булгак та які тепер завдання стоять перед українцями м. Харбіну.

В дискусії, котра завязалася після цього виступу п. Барченка, прийняли участь такі особи, як п. Кулябко-Хоробецький, котрий почав показувати, що це він спротивився до отримання булгаку та що тільки випадок не дозволив йому бути в складі "члвірк". Старий діяч п. Опачий в своїм слові підкреслює, що цей факт отримання булгаку дуже добра річ для українців, але погодив те, що існує велика пропра між "ними й нами". Вказав лачі він, що "вони" себто ті, хто належав до "члвірк" та їх приятелі не мають нічого спільного з місцевим громадянством.

Другою точкою Пленуму було звакання Загальних Зборів, котрі й вирішили призначити не пізніш як на 10. грудня 1933. року. В організаційну комісію було обрано 7 членів: Опачого В., Кушнібенка В., Барченка Д., Мілька М., Самарського М., Яхса П., та Микулича О.

Вже на другий день організаційна комісія мала перше своє засідання та розпочала свою працю, розроблюючи проект прийняття членів до майбутньої УНГромади, основуючися на засаді, що кожен хто з членів не підпише окремого дозятку до анкети, про підпорядкування принципу "Незалежності та соборності України" не зможе бути членом УНГромади.

Цей перший крок організаційної комісії викликав протест з боку "малоросів" та один з них п. Трешенко виступив навіть на сторінках московського часопису "Рупор" зі статєю під наголовком "За кем пойдут. українці?", де між иншим пише таке: "в старі часи русска влада не робила ніякої різниці між великоросами та українцями, котрі вільно коопеталися всіма привілеями на залізничній та військовій службі... тепер настали

инші часи. Тепер вже культурна незалежність рахується не вистарчаючою. Українцям в Маньчжу-Го треба підвести й політичний ґрунт, — тому нові люди, що провозяють нові принципи національного унезалебнення, переубаляють ворожі почування з боку москалів, але їх не не турбує абсолютно. Тактика нововиявлених українських політиків в Харбіні викликає злизовання кожного, хто знайомий з українським рухом в останні роки. Як відомо четверо українців "непомиримого толка" отримали завдання організувати українську суспільність, котрій передано майже був Українського Клубу. Ця праця комісії не зустрічає відпору нівічкого й їм вдалося підібрати групу людей біля сте, котрі погодилися розділити програм повного відділення українства від Росії".

В інших часописах також появилася різні ревеланції з цього провозу, але праця потроху рухалася далі та дала можливість зкликати Загальні Збори 17.грудня 1933. року в мешканню УКГУ на розі Новотрогрової та Річної вулиць у північці.

У неділю 3.грудня 1933 року відбулося урочисто відкриття першої недільної школи для українських дітей, котрому було присутніх 14. дітей, в той час як записано було 40 дітей. Рівночасно було засновано союз українських вчителів, котрий має пірати про розвиток рідної школи, але на преведки жаль на його робота як й заходи не дали багатьох наслідків.

Загальні Збори Української Національної Громади було призначено на 17.грудня 1933. року з 4.г. дня на котрі й зібралися майже всі зареєстровані члени громади. Голова УКГУ г. Кулябко-Кореньський відкритим збори та запропонував обрати президію їх. Обрано було головою зборів проф. Нікіфорова, заступниками І. Паславського та п. Білого М., а секретарями п. п. Богдана та Мілька.

Після обрання президії затверджено було порядок дня такий:

1. Звіт президії УКГУ,
2. Дебати над звітом,
3. Приняття статуту Громади,
4. Вибори до Ради та Правління Громади,
5. Біжучі справи.

Голова УКГУ п. Кулябко-Кореньський робить доклад з діяльності Комітету про чому протокол перших загальних зборів відчитує по московськи, а снов справоздання в українській мові. Після зачитання звіту розпочалися дебати і перший забрав голос п. І. Світ. Промовець почав критикувати діяльність УКГУ, вказуючи що комітет звернувши велику увагу на благодійну діяльність серед громади чиним не українців, абсолютно нічого не зробив в культурно-національній діяльності. Під час цієї промови, де хто з місць почав завважувати, щоби промовець припинив критику, бо "займає багато часу".

Цей факт викликає на сторінках місцевої московської преси величезну кампанію, на чолі якої стає час. "Наш путь", котрий видає безлич болу на голови українських націоналістів і особливо на "чвіоку". Писалося, що "українці припречають рідний язик — галицькому суррогату" та при закінченню пише, що "всех не дивлячись нінашо, проповість самостійників, котрі змагають до повного відокремлення від Росії та збудування "Ближньої Соборної України" зустрічає в м. Харбіні досить велику підтримку / "Наш путь" ч. 21. 12. 1934/. Потім вже у слідуєщих днях появляється ряд інсинуацій на адресу окремих українців, що викликало відповідне розяснення на сторінках "Маньчжурського Вістника" ч. 47 від 30. 12. 1933, де писалося між иншим так: "В Харбіні немає жалкого українця,

жальної української організації, котрим було по дорозі з т.з. московськими фашистами в Харбіні та взагалі зі всякими організаціями, що мають тенденції "адино-неделімічеські".

Перебрані Загальні Збори УНГромади було призначено на 24.грудня 1933 року, коли зібралося спочатку 80.чоловік, а фактично приймали участь у виборах тільки 65 членів УНГромади з яких було 33 чоловіка обрано на різні громадські посади, себто в органи УНГромади: Раду, Управу та Ревізійну комісію. На чолі Ради став п. Заниленко Ф.а на чолі Управи п. Кулябко-Корецький, заступником п.Самарський, скарбником п. Кушніренко, секретарем п.Мілько та членом Опачий В.

Перед відчиненням цих нових Загальних Зборів з ініціативи п.Марчишина група членів першого Зібрання у числі 21.особи перепали до президії свою заяву, що вони не можуть більш приймати участі в Загальних Зборах, бо Збори пішли не правильним шляхом, бо почалася несвідома агітація проти всіх тих українців, котрі знаходяться у Харбіні нечужо-себто проти політичних емігрантів, про це було докладно напруковано відповідну статтю в "Маньчж.Вістнику" в ч.47. В той же день було приступлено до реалізації давно плянованої Спільки українських Емігрантів, котра й була організована та на протязі тільки одного місяця зібрала вже більш як 100 емігрантів, швидким темпом розвиваючи свою працю, обравши свою управу, в склад якої увійшли: Барченко, Петрушенко, Шаховай, Яхно й Плакун.

З цього моменту починається гостра боротьба між двома таборами українського населення м.Харбіну. Перший табір складається майже виключно з старшого громадянства, що приїхали сюди до Маньчжурії на заробітки, або було зв'язано з військовою службою в московській армії; другий табір це фактичні емігранти, що перебули сюди під час горожанської війни та збігли, після закінчення большевиків в СССР.

Вже на Загальних Зборах УНГромади п.Кулябко-Корецький заявляв, що "загальні збори повинні вибрати управління будинком", таким чином вводячи громадянство у блуд, що викликало відповідну постанову Адміністрації будинку УНКольонії 19.грудня де говориться: доручити п.Барченко заявити офіційно Голові УКГУ Кулябко-Корецькому й всій Президії, що згідно § 3 Меморандума ЯВМісії чотирі будуть формувати управління будинком".

Вже 24.грудня 1933 року Адміністрація будинку УНКольонії поступав до створення постійного органу для Українського Національного Дому, для чого вносє слідуючу постанову: "Вважаючи на те, що ні одна із місцевих українських організацій не може служити виразником волі української колонії в Маньчжу-Го сформувати Управління будинком з представників існуючих організацій, які будуть виявляти більш характер виразника української волі української колонії. Вислано листи з пропозицією прислати свого представника в Управління слідуючим організаціям: Спільці Емігрантів в Маньчжу-Го, ф.т. "Просвіта", Раді Української Національної Громади в Маньчжу-Го, Учительській Спільці укр.вчителів. Одного представника від 4-х посилається п.Барченка. Це Управління вважається тимчасовим й йому доручається виробити регулямін Управління Будинком".

Рівночасно починаються назовні заходи з боку комуністів утруднити положення Адміністрації Будинку та викликати якомога більш неприємності для української колонії або навіть ліквідувати всяку можливість існування її майна. Для цього

зкористовується стара судова справа, про котру слід трохи нагадати. Ще в роках 1924-1926 р.р. правління Українського Клубу заклало свій будинок правління Східно-Китайської залізниці, в якому абсолютними керівниками були більшовики, а з того часу правління її перетало справу боргу до суду та вже кілька разів будинок ставилося на ліцензацію й тільки якісь щасливі випадки не дали можливості перевести цього заміру більшовиків в життя. Тому коли вони товтілися, що б. майно клубу перетано владою Маньчжу-Го українській колонії, нагло перетали знов свою скаргу до суду, тана 12. Січня 1934 р. суд вже покликавав членів "чвірки" до суду.

Про цей візит "чвірки" та про слідуєчі заходи радянців буде мова трохи пізніше. Детально про всю справу провозування більшовиками українського діла треба звертатися до жерел, що наслідують історію українського життя в Маньчжурії, а також до архивних матеріалів, які збереглися тут.

Одночасно УНГромано активизуючи себе та бакаючи переборати в свої руки Українській дім звертається до "чвірки" з наступним листом під датою 25. грудня 1933 року: "до п.п. Берченка, П. Марчишина, П. Яхна й І. Світа призначених для прихаття Українського Нац. Дому в м. Харбіні. Маємо шану звернутися до Вас зі слідуєчим. На установчих Загальних Зборах Української Національної Громади в Маньчжу-Го 24. цього місяця обрано органи керування УНГ і таким чином закінчено формування, - згідно п. 3 Меморандуму Ніппонської Військової Місії що до перетання будинку українського Нац. Дому в Харбіні /Новотроїрова ч. 8/ Український Національний Громаді в Маньчжу-Го, органів управління Будинку.

"Тому Правління УНГ в Маньчжу-Го ним звертається до Вас за потанням дня і часу перетання йому вже почнатої частини помешкання Українського Національного Дому.

"Правління УНГ в Маньчжу-Го потрїбує ще ними днями мати таке звітомлення від Вас для виявлення перет потгчними чинниками виконання змісту означеного Меморандуму. З пошаною: Голова в.о. В. Кулябко-Корецький, Секретар в.о. Мух. Мілько".

На цей лист було дано відповідь, що УНГ то не з УНГ-льонія, котра зчина має розпоряджати майном УНГому, а тому й право формування постійного органу для управління УНГому належить виключно "чвірці".

На протязі двох тижнів провадилися різні балачки про те, як та на яких засадах сформувати постійний орган для УНГому й в кінці прийшли до висновку, що треба піти таким шляхом аби дати тимчасове замкнення, щоб потім мати можливість легко ліквідувати остаточно малоросійські елементи й для цього установили принципи, що Управління для УНГому буде сформовано з 7 чоловік, але тільки на короткий річенєнь, з тим, що трохи пізніше буде введено 8. члена. Для переведення в життя цього плану було підписано слідуєчу таємну умову з п. Самарським: "На приватній нараді 11 січня 1934 року в котрій брали участь: П. Марчишин, М. Самарський, І. Світ та П. Яхно учасники котрої прийшли до ось такого порозуміння в справі формування Адміністрації Будинку Української Національної Колонії у Маньчжу-Го: І. Представники "чвірки": П. Марчишин, І. Світ та П. Яхно погоджуються на те, що тимчасово /на протязі 1-2 місяців/ адміністрація склалася із сьомох /7/ осіб, себто: Самарського, Мілько, Кулябко-Корецько-

го та Кушнарєнко, а від "чвїрки" призначаються свої три члена. 2. Представник Української Національної Громади п. Самарський погоджується на те, аби не пізніш як через 1-2 місяця був введений восьмий /8/ член в Адміністрацію, кандидат призначени від чвїрки". Одночасно п. Самарський зобов'язується словом чести голосувати на засіданні Адміністрації за провєдення цього восьмого /8/ члена і підтверджує цю справу перед представником влади...

3. Що трюкається розподілу обов'язків в адміністрації то присутні на нараді погодилися на те, що праця й обов'язки будуть поділені ось таким чином: голова від "ч", адміністратор від "4", місто голова від УНГ, секретар від УНГ, скарбник від УНГ, завідувач культурно-освітнім відділом від "4".

4. До введення восьмого члена не можуть бути поставлені питання про сплату боргів укр. церкви та сплату частини його московським установам.

5. Кандидатура восьмого члена, представника "4", повинна бути согласована з п. Самарським". Підписи: Мик. Самарський в.р., П. Яхно в.р., І. Світ в.р., П. Марчишин, в.р.

В той же день це рішення було переведено через засідання Адміністрації Будинку, про що писалося в протоколі ч. II від II січня 1934 р. у ч. 2 так "створити тимчасову адміністрацію майном Укр. Нац. Колонії по особистому принципу з сім'юх представників української національної колонії в м. Харбїні, а саме: Д. Барченка, Кулябко-Корецького В., В. Кушнїренка, П. Марчишина, М. Мілько, М. Самарського й П. Яхна", але трохи пізніше кандидатура п. Яхна була замінена п. Світом І., котрий й увійшов в перший склад Управління УНДому.

Перше засідання нового Управління УНДому відбулося в понеділок 31. січня, на котрому й було розпреділено обов'язки так: голова - Д. Барченко, місто-голова В. Кулябко-Корецький, секретар - М. Мілько, скарбник - В. Кушнарєнко та адміністратором призначено п. П. Марчишина.

Перед цим в м. Харбїні почалася підготовка дуже поважних заходів аби зробити демонстрацію проти свавілля радянців на залізниці, а тому з ініціативи редакції часопису "Харбїнське Время" 14. січня 1934 р. відбувся в ресторані "Модерн" банкет, на котрому були представники різних місцевих громадських установ, в тому числі від українців: Барченко, Кулябко-Корецький, Мілько, Світ, Самарський. Тут під час банкету було засновано "Розпорядчий комітет" у котрий увійшли якo представники українців: Кулябко-Корецький й редактор "Маньчжурського Вістника" І. Світ. Комітет мав завдання почати підготовку мітингу протесту та протестаційного походу вулицями міста, щоб таким чином звернути увагу всіх на ганебну поведінку радянської адміністрації на ПМЗалізниці. Цей похід та демонстрації відбулися 27. січня, зібралося тоді дуже багато народу. Українці в поході займали друге місце й шли під своїми прапорами в кількості біля 200 чоловік. Після закінчення походу повернулися до УНДому, де відбувся закритий мітинг, на котрому виступали з різними промовами з приводу цих демонстрацій та поведінки комуністів.

З цього приводу Управа СУЕмігрантів видала листівку, відповідного змісту, текст якої було крім того наведено в газеті "Маньчж. Вістник" ч. 3/69/ за 1934 р. Успішна праця українців викликала в тиж часи величезну акцію з боку їх постійних ворогів і історія нашого будинку нстувє один терори-

стичний акт підпалу котрий випадково вдалося своєчасно відкрити.

Ось як це було: Вечером 4 січня 1934 року завілуючий опаленням УНДому п.В.Рабчевський пішов оглядати інсталяції центрального опіювання та на 3. поверсі коли відчинив двері маленької кімнати заприпитив, що там горить на підвісі папір, тощо... негайно він кинувся ногами затоптувати вогонь, а коли це йому трохи вдалося, він кинувся вниз та покликав сторожа УНДому п.Поповича разом з яким зліквідували початки пожежи вже зовсім та заявили по поліції про цей факт. Слiдство виявило, що невідомий злочинець зклав на підвісі папір, старі електричні батареї та дерев'яне вугілля, все залів спиртом та підпалив... згорянувшись, що не хотів зробити якійсь комуніст, бо вони вже хотіли наш будинок зліквідувати, особливо після того, коли він опинився знов в руках українців, відкритих ворогів комуністів, та коли взяти на увагу звернення московських комуністів до суду проти Управління УНДому.

В початку лютого надсилається до харбінських укр. організацій позаторовлення від українських організацій з Європи та Америки. Через редакцію "Маньчжурського Вістника" було отримано слiдуєче привітання від Головної Еміграційної Ради в Парижі:

"З нагоди історичної полії перелання Маньчжурською владою українському громадянству його майна в м.Харбiні, прохавмо не відмовити через вашу шановну газету передати в імені Головної Еміграційної Ради найширші позаторовлення усім українським національним організаціям на Далекому Сході.

"Ми певні, що згаданий акт справедливості союзних Японсько-Маньчжурських влад послужить як для розвитку дружніх взаємнiх відносин українського народу з їхніми народами, так і для розвитку українського національного руху на Далекому Сході. В цій вірі бажаємо, щоб в новому українському огнищу в Маньчжурії об'єдналися всі живі сили українства на Далекому Сході і щоб всі їхні зусилля одноставно пішли на здобуття свободи і добробуту українському народові.

З глибокою пошаною, Голова в.р.О.Шульгин, Генеральний Секретар в.р.Н.Косенко".

Цей лист своєчасно було оголошено в укр. газеті "Маньчжурський Вістник" ч.4 /60/ від 16.2.1934 р.

Приблизно з початку лютого місяця починається відкриття, вже нічим не маскована, боротьба за керування справами УНДому. Починаються розмови про необхідність започаткувати ремонт всього мешкання УНДому. Стара Адміністрація "чужок" робила вже заходи, щоб з'ясувати розмір потрібних витратків на перевелення ремонту а також з'ясовувала умови їх покриття, шляхом розгоріченневих сплат. Але ці проекти зустріли рішучий спротив з боку членів УНГ, котрі вхотили до складу Управління, особливо був проти п.Кулябко-Корецький та Кушнарєнко, котрі показували, що господарчим способом легше й дешевше можна провести ремонт.

В той же час в самому УНГ почалася внутрішня боротьба, котра зводилася до конкуренції між Радою та Управою УНГ, бо Управа фактично перебрала на себе майже всі функції праці й представництва, залишаючи Раді тільки право збиратися на засідання й тому не було ні для кого чужим, що 27. лютого п.Дангленко зрікся від головування Радою та передав свої повновласти п.Антроушенку К.

Цими ж днями підписується перший акт-контракт між Ніп-
понським консулятом та Управлінням УНДому про утілення пля
ніппонської жіночої гімназії мешкання в першому поверсі бу-
чинку- 5 кімнат.

Важно також тут зазначити, що своїм засіданням 19.лю-
того 1934 року Управління УНДому призначило окрему комісію
для вивчення справи ремонту 3.поверху, в якому мають бути
розміщені українські організації, та де має провадитися все
наше національне життя. В склад комісії увійшли: Кушнеренко
В., В.Спанчий та В.Кулябко-Корецький.

Таким чином постанова про ремонт переходить послідовно до
своїї реалізації, але виникають різні загострення, котрі про-
волять до великого внутрішнього конфлікту. В засіданнях не
розв'язується провадити ремонт, але вже 27.лютого його було
розпочато й тільки 8.березня на засіданні Управління УНДому
ставляється на розгляд звіт-кошторис на ремонт, виготовлений
техничною комісією, котрий в принципі вирошено затвердити
рівночасно затверджується й кошторис п.Правосудовича про
маларську працю зі знижкою в 10%. На вечірньому продовженні
засідання порушається проєкції проєкти про затягання пози-
ки у розмірі до 2000 м.доларів. На засіданні 18.березня знов
піднімається справа ремонту й рішення її знов відкладається,
бо немає грошей.

Тут п.Кулябко-Корецький веде активну працю над тим, аби
внести Управління в такі положення, аби воно не змогло без
сторонньої допомоги вести справу, а тому зовсім консеквентно
було заслухання на засіданні Управління 17.березня 1934 р.
заяви п.Голови УНГ Кулябко-Корецького, що УНГромада може по-
значити 1000 гобі на час 3 місяці наколи з така гарантія: Ми
Комерційного характеру створюємо єдність Управління УНДому
з УНГ, плячого 3.члени Управління входять в Управу УНГ на пра-
вах кооптації й їх присутність там є невідмінна". Після широ-
кої дискусії ця пропозиція була поставлена на голосування й
4.голосами проти 3.була відкинута.Під час дискусії п.Барчен-
ко заявив: "не в це за спроба купити за гроші наші душі -
сумління на тисячу членів" Засідання було перервано, а у ве-
чірню було зкликано Управу УНГ спільне засідання органів УНГ
та Управління УНДому, на якому знов стояли тіж самі пита-
ня, але ніякого рішення прийнято не було через величезну роз-
біжність поглядів та великі претензії п.Кулябко-Корецького
й його товаришів.

Цілий ряд засідань Управління УНДому присвячується
справам фінансовим, котрі й проходять в дуже напружених обста-
винах, але всеж з ще більшою яскравістю виявляється, що з бо-
ку УНГ є бажання виключно еґотистичного характеру, звернути в
свої руки Управління через підчинення його повному фінансово-
му контролю, маючи для цього пляку у розмірі тільки одної ти-
сячі доларів. В той же час швидким темпом проводиться ремонт
3.поверху, не дивлячися на те, що фактично ремонт не затверд-
жено й тільки протоколом ч.17 від 23 березня 1934, року всту-
ється, що потрібно "перенести УНГ справу ремонту й виплат не-
гайних зобов'язань по Управлінню УНДому до 2000 гобі, а рів-
нож і експлуатацію йому". Але важно те, що з 7.членів Управ-
ління під цим протоколом є підпис тільки 3.членів, а головний
настерлявий проєктор п.Кулябко-Корецький ні під цим, ні під
іншими протоколами ніде не поставив жадних своїх підписів,
ігноруючи всі постанови Управління УНДому таким своїм відно-
шенням.

З цього дня починається скандали з кредиторам, котрі жадають грошей, бо ні з одним з них не було ніяких умов про сплатення зобов'язань, коли з ними починелася праця над ремонтом УНДому.

Важно також тут зазначити, що своїм засіданням 29. березня 1934 р. Управління УНДому постановило всі зобов'язання грошові поділити на негайні, котрі мають бути сплачені негайно, згідно угоди з УНГ, що цими днями зі скарбниці УНГ, як позичка УНГ й далі констатується, що загальна сума цих зобов'язань на цей день виносить 3.451.21 м.доларів. "З цих негайних зобов'язань, котрі отже мають бути сплачені у найближчих днях, 2131.07 м.доларів. Сконстатовано, що для закінчення ремонту необхідно перевести витрати в розмірі приблизно ще 1422.32 м. доларів, котрі також потрібно буде перевести до негайних".

На Засіданні Управління УНДому 3 квітня знов піднімається питання сплатення негайних витратків й тоді п. Кулябко-Корецький заявляє в імені УНГромад, що "з огляду на те, що затримуються справи переведення реорганізації місцевого життя, УНГ не може проводити виплати, вказані в умові". Тут вже говориться про умову, котра ніколи ніким не була підписана.

Ці останні засідання Управління УНДому, як рівнож і українське життя з ньому починають зв'язуватися з різними внутрішніми та зовнішніми проблемами, про котрі й буде вивчено в слідуєчому розділі.

Р О З Д І Л І І І.

В січні місяці для справ зовсім нез'язаних з українською колонією було засновано при редакції газ. Харбінське Время" так зв. "Руководящий Комітет", котрий й перевів в місті справу демонстрацій та агітацій проти несовісної політики большевиків на Північно-Маньчжурській залізниці, котра руйнує місцеве життя та веде його до руїни.

На цьому фактично діяльність комітету закінчилася, але не кому з його членів захтілося цей комітет зробити органом для всієї еміграції та тим самим мати можливість впливати на еміграцію, в яку входили москалі, українці, татари, кавказці, жиди та інші.

Членом комітету від українців був спочатку п. Кулябко-Корецький, котрий ніяк не погоджувався залишати свою працю серед інших представників в тому комітеті, котрий почав провадити фактично чисті московські справи. Це викликало обурення серед української колонії й ще 23. лютого 1934 р. на спільних сходинах Управл., Ради й Рев. комісії УНГ було заслухано протест п. Самерського, та листи-протести СУМУ. Заява п. Самерського була такого змісту: "З огляду на те я беру участь в Комсоби, демонстрацію "єдності" цієї еміграції - чим російські кола хотять заманіфестувати єдність "народів Рос. Імперії" що є очевидною правдою, а з боку Ук. Нап. Громади є заламання принципів вільної боротьби українців. Тому рішуче протестую та залишаю собі в цій справі повну свободу руху".

Спілка Української Молоді - СУМ подав заяву: "Цим подає СУМ до відома на спільне засідання Управи, Ради та Рев. Комісії УНГромади, що спілка не підлягає рішення в справі присутності укр.представників в Комсоби, як вияви порушення загальних національних принципів, протестує та заявляє, що питання дальнішого перебування спілки в раменах УНГромади стає відкритим" підписи: В.Федоренко, Х.Богдан.

Було також розіслано всім українським організаціям м.Харбіну й лист за спільними підписами в імені Ф.т."Просвіта", Спілки Українських Емігрантів, Спілки Українських вчителів від 3.квітня 1934 р. такого змісту: "Підписані організації вважають, що найголовнішою перешкодою до переведення цілої справи /об'єднання/ в заданому національно-державницької лінії українських національних організацій на еміграції, представником УНГ назвати й що отже найнеобхіднішим й негайним кроком повинна бути зміна шкідливої антинаціональної лінії й усунення з репрезентативних посад даної особи". Підписи: П.Марчишин, Д.Барченко, Р.Барилевич.

Що ж торкається самої позиції в цих питань Управи УНГромади, то вона залишається досить неясною й ведеться тим самим її головою до повної руйни, з великою впевненістю. За його підписом та секретаря - п.Самарського надсилається ось такий лист до Управи Спілки Українських Емігрантів: "19 березня 1934 р. Цим подаємо до Вашого відома, що чия 18.березня відбулись спільне засідання Ради, Управи й Управління УНГ тому де було обговорено критичний матеріальний стан Управління Домом в зв'язку з вимогами господарського життя. Константовано той факт що ці труднощі внаслідок організаційних дефектів-аномалією в житті Української Колонії. Тому аби розрішити ці невідомі питання, одногласно прийнято нижче наведені три резолюції:

1/ Схотини висловлюються за необхідність негайного переведення централізації української громадської праці.

2/ Схотини вважають, що і згідно з підготовчою роботою минулого року, як і внаслідок потеплоїшої практики-громадська ціліянка має заповнюватися однією громадською типу організаціїю.

3/ І що згідно з принципами свого заснування такою організацією в м.Харбіні є УНГ.

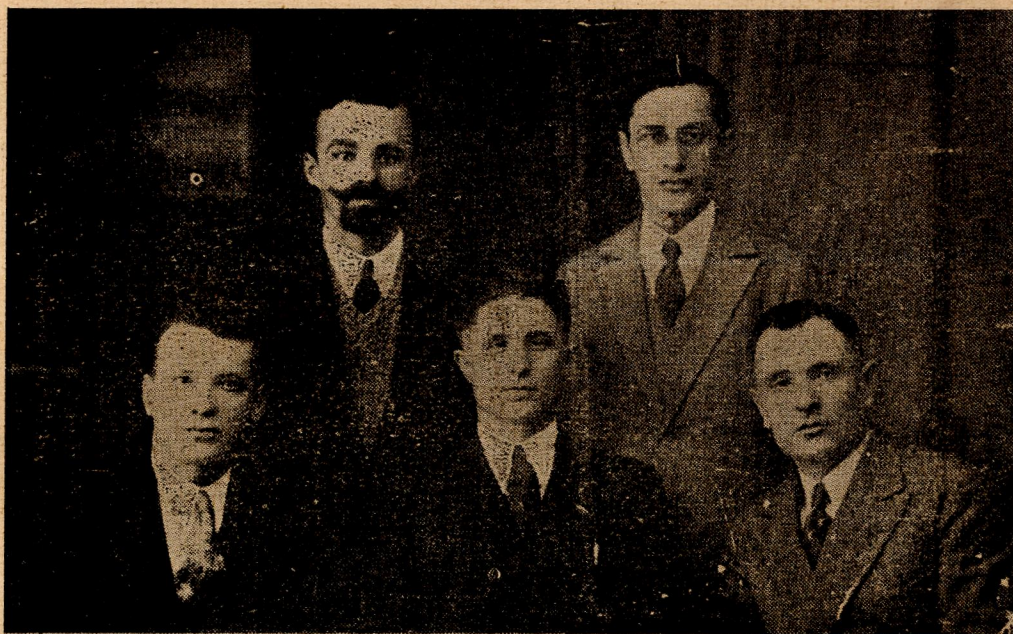
4/ З огляду на це, вважаючи, що справа УНГ тому є справою Української Національної Колонії, а Управління ним є питання громадської праці, висловлений принцип найперше має знайти місце в Управлінні УНГ тому.

5/ Організації спеціального типу-наукові чи політичного - можуть як і всюди існувати самостійно, бо їх ціліянки є спеціального окремнішого типу.

4.2/ Схотини пропонують Управлінню Українським Національним Домом з огляду на склавшіся обставини, передати справу ремонту а рівнож і експлуатації Дому УНГ, комісія котрої робить необхідні ввідки по ремонту та Управлінню Домом, й провадить цю справу".

Тут можемо ствердити, що такої одногласної постанови схотинами винесено не було, бо члени Управління УНГ тому - частина залишали засідання.

Вже 2.квітня 1934 р. УНГромада звертається до окремих членів Управління УНГ дома з листом, якого зміст у скороченню такий: "надсилається вам витяг з протоколу Засідання Управи УНГ від 1.квітня 1934 р., протокол ч.18. п.4.: Постановили:

Управління Українського Національного Дому в м. Харбіні.
стоять: Ю. Шахрай, І. Світ сідять: М. Мільке, П. Яхно, Д. Барченко.

Українські діти на ялинці в УНДомі у січні 1934. р.

а/ стверджується, що справка Управ. УНДому що по боргів неясна і незрозуміла, тому прохати представників УНГ належно з'ясувати цю справу з Управлінням УНДомом б/Усправа УНГ розглянувши справу позви та умовин укр. життя рахує "неможливим" перегорювати в цій справі з громадянами, котрі раніш фінансували й малиб дальнійше фінансувати цю справу".

В засіданні Управління УНДому 8.квітня 1934 року ця проблема розглядається досить детально, котру ми рахуємо потрібним освітлити її самим детальним способом, бо вона привела ця справа до інших дуже глибоких конфліктів як у середині УНГольонії, так виявилася й на зовні.

На цьому історичному засіданні Управління УНДому дуже широко обговорюється справа внутрішнього життя й в дискусії приймають участь всі члени Управління. Ми наведемо тут тези цих дискусій по окремим запискам:

п.Барченко зачитав лист УНГ про центральний орган /Текст ми навели у вимках вище/.

Слово бере п.Мілько, котрий говорить так: про ролі УНДому та історію повстання укр.нац.організацій з кінця 1933 р. Національні позиції були ледве не страчені, про це не раз говорилося на засіданнях установ УНГромади, бо велася робота, котра вела до компромітації, завдяки поведінці одного пана.- К.К.

З міста п.Кулябко-Корецький протестує.

Далі він твердить, що політика цієї особи шкодить національній справі, а тому потрібно її обезборити, а друге важне в те, що справи внутрішні Управління УНДомом та його боргів винесено на вулицю й далі пропонує свою резолюцію.

Тут бере слово п.Самарський, котрий говорить слідує: мені ясно, що треба провести об'єднання. Справа Руховлящого Комітету у нас переголосована. Других почин я не бачу.

Кулябко-Корецький говорить, що для його - рішення громади закон, а тому мої настановлення не мали сили. Двох поглядів не може бути. Для зміцнення позицій треба ціло вести не так, як це було. Ідеологія не пустячки. Харбінська преса говорить про "общий котельок".

Кулябко-Корецький з місця заявляє: "я можу зробити заяву про свій вихід.

"Я кінчаю, що справа УНГ по відношенню Рухкома не правильна й вношу резолюцію про необхідність зкликання делегатського зібрання для розрішення цих справ об'єднання..."

П.Кулябко-Корецький заявив тоді: "я требую фактів. Те що говорить п.Самарський-солом'яний факт. Я протестую, мені навіязують чужі грихи. Я готов вийти зі складу, як що мішаю об'єднанню".

Кушнаренко: прошу всіх й п.К.К. особливо чуватися спокійно на справу.

Самарський: я представляю собі справу так, як це уявляється тут. Я виступав в УНГ, але мене переголосували. Від хібної лінії треба відійти, Згідно листів здиною перешкодою в заламанні лінії назовні та на делегатському зібранні ціло об'єднання буде розрішено.

Мілько: Я хочу відокремити голову УНГ - п.Кулябко-Корецького й УНГромаду, бо поведіння п.Кулябко-Корецького й його думання не в мої, бо я член УНГ. Так як я думаю й СУМ й член УНГ п.Самарський, котрий казав, що залишає в цій справі вільну руку. Я вважаю, що це все в витвір цієї одної

особи. Завжди вилазе політика одної особи. Угода з УНГ про гроші-вилазе особа. Хто тає розпорядження про ремонт, коли не було постанови?

Тут п. Кулябко-Корецький починає кричати...

Кулябко-Корецький говорить: "я требую зазначити, що сьогодні засідання Управління УНДому й ми мусимо займатися цими справами УНД, а не громадськими, а з другого боку є брехня, що про мене говорять. Я не повіряю, бо піло крутиться не в той бік /вставка п. Світа: у бік москалів хотіли?/ Я пішов тільки тому, що піло провалиться від УНГ... я... я хочу іншого..."

Самарський: я тверджу, що справа об'єднання потрібна, бо без цього не можна провести справ УНДому й тверджу також, що політика п. К. К. є політика УНГ, проти котрої я протестував, а вас п. Кулябко-Корецький я питаю: "чи ви персонально рахуєте можливим те, що укр. нац. організації рахують ганебним?"

п. Кулябко-Корецький: я рахую лінію правильною!

Тоді п. Самарський чолав: потрібно, щоб була винесена резолюція.

п. Світ вносить свою резолюцію на голосування. Знов п. Кулябко-Корецький починає оправдувати свою поведінку й заявляє: я готовий вийти й відпочити!"

У справі резолюції п. Кушнарєнко вносить побажання, щоб резолюція була спокійна та не накипувала тіней на осіб, та щоб було занотовано плян реорганізації громадського життя.

Знов п. Самарський говорить про об'єднання, про лінії поведінки та про хибність лінії п. Кулябка-Корецького.

Кінцеве слово бере п. Барченко й говорить, що дискусія виявила всі положення, що підтверджено й п. Світом й др. й після переверки ставится на голосування резолюція, котра приймається, але п. Самарський й п. Кушнарєнко були проти цієї резолюції. Резолюція звучить так: "З огляду на те, що справи загально-організаційні зв'язані суть нині зі справами Управління УНДомом, Управління УНДому після докладного обговорення справи об'єднання, зокрема у зв'язку з листом СУЕмігрантів, в.т. "Просвіти" й Учительської Спілки від 3.4.1934 р. ще раз підкреслює необхідність негайного переведення реорганізації місцевого громадського життя та об'єднання активних виразно укр. національних елементів м. Харбін у вважає, що найголовнішою перешкодою до переведення цілої справи є заламання виразно національної лінії невідкличної для всіх укр. нац. організацій на еміграції представником УНГ назовні й що тому найнеобхіднішим кроком наразі є для успіху справи об'єднання й для добра національної справи зміна цієї шкідливої антинаціональної лінії, а разом з тим і усунення з репрезентативних посад даної особи".

Слідуючою точкою цього засідання Управління УНДому, було поставлення питання про вхід 8. члена в склад Управління УНДому. Після запитів формального характеру, коли п. Самарський було заявлено, що він має таємну угоду з "чвюркою", п. Світ зачитує текст цієї угоди від 11. січня 1934 р. Але остаточне розв'язання справи було перенесене на слідуюче засідання. Враження від цієї угоди було на невтаємничих осіб велике, бо вона висвітлювала справу формування Управління зовсім з іншого боку, як про це твердив ввесь час п. Кулябко-Корецький.

На засіданні Управління УНДому від 5.квітня знов ставиться справа грошей та стверджується, що через незалежні від Управління УНДому обставини справа об'єднання залишилася, а тому й грошей управління не може отримати.

Про справу 8.члена у першій дискусії п.Самарський заявляє, що з огляду на те, що порядок членства в Управлінні був змінений, бо не з особистий, а організаційно-представницький, і він уважав себе віданим від зобов'язань по умові з тавром й голосуватиме "за" лише тоді, коли офіційно буде стверджено, що членство з особистого характеру, як репрезентатив укр.нац.колонії. Тоді згодошує свою заяву п.Мілько - що з огляду на угоду п.Самарського, котрею він почуває й себе зобов'язаним - він голосуватиме "за". Таким чином справа переводиться про необхідність введення 8.члена.

Одночасно повідомляється, що п.Мілько викликається зі складу Управління УНДому Управсю УНГ. На що п.Мілько заявляє, що свого ставлення він сьогодні не може виявити, бо не знає змісту цієї постанови УНГ.

А текст цієї постанови об'єднаного засідання Ради, Управи й Рев.Комісії УНГ просто історичне, бо говорить про приватні справи. Текст її такий: "Розглянувши діяльність члена УНГ п.Мілька, М. фіксує, що поведінка п.Мілька в сучасні часи вже не носить характеру нерівноваженої, нервової людини, але перемінилася в явну деструктивну, шкідливу роботу, котре не може погрозитися навіть з його п.Мілька поглядами й твердженнями, котрі не раз висловлювалися ним погрозливо. Не вникаючи в те, чи ця поведінка викликана злом волею, чи хворістю, УНГ такої поведінки-роботи толерувати не сміє, а тому постановляє, виключити п.Мілька М. з числа членів УНГ з моменту з сьогоднішнього дня". Голова Управи УНГ В.Кулябко-Корецький за Секретаря УНГ М.Самарський...

Щоб закінчити освітлювання цього факту, спроби п.Кулябко-Корецького перенести свої думки в життя, треба навести постанову Управління УНДому від 27.квітня 1934 р. котре каже так: "т.б. з огляду на те, що Управління УНДому з сформоване згідно Меморандуму Ніппонської Військової Місії в м.Харбіні по особовому принципу виявом-показом чого з й лист Управи УНГ від 11.січня ц.р. ч.11/1, - лист Управи УНГ в справі п.Мілька не розглядається як неподлеглий компетенції Управління УНДому".

Всі ці полії були пролюмієм до самого важного під ту пору засідання Управління УНДому, котре мало новий напрямок для всієї його дальшої діяльності та мало можливість побутися тих обставин, котрі весь час унеможливляли працю в нормальних умовах. Таким засіданням слід уважати сходи 14.квітня 1934 р. котрі й будемо описувати на підставі протоколу Управління, У.Н.Дому, де все це зафіксовано дуже точно.

Порядок дня був такий: 1.Організаційні справи, 2.Справа введення 8.члена, 3.Фінансові справи, 4.Позачергова заява Голови Управління УНДому, 5.Лист УНГ та 6.Річні справи.

Голова Управління п.Барченко інформує Управління УНДому, що після тої дискусії, котре відбулася останнім разом, виявилася кожна необхідність остаточно засувати самий характер Управління УНДому, для чого Президія виготовила окремий лист до відповідного чинника та торувала п.Світу вести розмови в цій справі. Нині справа в'яснена так, що "аміна складу Управління УНДому можливі лише на основі порозуміння

з Управлінням УНДомом і УНКольонією, що Управління складається з представників УНКольонії в Маньчжу-Ті-Го й не може переступати своїх прав й обов'язків кому буть".

Після цього устійнення наважалася товща піскусія, головнo виступав проти п. Кулябко-Корецький, котрий настоює на кінець на тому, щоб була зроблена перерва засідання, аби він та його товариши мали можливість порадитися з УНГ, але коли це було поставлено на голосування - рішено засідання не переривати. Тоді п. Кулябко-Корецький та Кушнарєнко залишали кімнату засідання. Далі зачитується резолюція п. Мілька, котра й була прийнята цілком, як наведено її тут: "Управління УНДому з інституцією і складається з представників УНКольонії в Маньчжу-Ті-Го яко такої".

2. Зміни складу Управління можуть бути лишень на основі достатнього рішення Управління УНДому, як представників УНГ і як інституції єдиного відповідальної і перед УНГ і перед достатніми урядовими чинниками в даній справі і виявлятися як внутрішнє порозуміння УНКольонії.

3. Передавати свої права і обов'язки Управління УНД не може ні окремим особам, а не поодиноким організаціям, бо тим би порушувалися управління й відповідальність Управління УНДому в цій спеціальній справі".

Розглядається також справа 8. члена Управління УНДому, коли Голова Управління інформує, що попереднього разу на основі угоди п. п. Самарського, Світа, Яхна, Марчишина, що була підписана в організаційній добі Управління УНД. та скриплена вона словом честі п. Самарського, а також тільки дякуючи цій угodі явилася можливість створити сучасне Управління УНД, постановляється ввести 8. члена, кандидатура на которого виставляється п. Яхна Павла. Всіма присутніми голосами це рішення приймається.

Знов перед Управлінням ставиться справа фінансова, бо ремонт, котрий без дозволу Управління УНДому провадиться, потребує грошей а кредитори вже починають робити різні авантюри та погрози.

Голова Управління п. Барченко констатує, що "відсутність панів, уповноважених УНГ для переведення переговорів, на жаль Управління на разі не в стані мати точний перегляд фінансової сторони". Засідання постановляє, що "констатуючи, що невинуватену невідсутність членів Управління - рівночасно членів УНГ з чого не в можливим нині мати перегляд фінансової сторінки УНДому, також ясно стало, що обіцянки Управи УНГ не виконані, а тому Управління постановляє, що справа умови повисла у повітрі та сьогодні після достатніх вяснень не можливо передавати прав та обов'язків Управлінням поодиноким організаціям, тим більш стає на черзі питання власного вивчення зі всіх фінансових справ. Управління поручає Президії вжити всіх заходів та перевести затримання позички для потреб УНДому від 5. до 10.000 рубі".

Слідуючою точкою була позачергова заява голови Управління УНДому п. Барченка, коли він зазначив, що необхідність його залишати м. Харбін, не дає йому можливості виконувати обов'язки голови, та що він прохав, утілення як члену Управління відпустки на 2. місяці, а також ставить на порядок денний питання вибору нового голови Управління УНДому. "Управління УНДому стверджує, що п. Барченко, як голова Управління УНДому спричинився як найбільше і до організації і до успішности

роботи Управління і висловлює свій жаль з приводу його уступлення, і уділює йому відпустку до 15. червня. На голову Управління УНДому обрано п. Павла Яхна". Було також розглянуто листа УНГ про введення в склад Управління УНДому п. Опачого замість п. Мілька, але з огляду на те, що внескодавців членів УНГ не було на засіданні й від них не можна було в'яснити наскільки їх вимога відповідала цілям та завданням УНКОльонії, рішено листа не розглядати.

Вже через кілька днів довелося Управлінню вживати спеціальних заходів аби унормувати внутрішню працю Управління УНДому. Ставиться на розгляд засідання Управління внутрішня справа Управління, бо стверджується, що п. Кулябка-Корецький ігнорує постанови Управління, жадного протоколу не підписує та сам заявляє, що жадного Управління він не визнає. Тоді пропонується завішення п. Кулябка-Корецького на кілька засідань в правах, як про це пропонує член Управління І. Світ. Після довгих дебатів погоджується постанова, що "Управління УНДому на підставі свого регуляміну й практики стверджує, що моменти неймовірного заплітання й невідгідного положення справ створюється в першу чергу абсолютною некарністю місто-голови п. Кулябка-Корецького, свідомо ігноруючого постанови Управління УНДому, своїми виступами назовні дискредитуючого орган укр. нац. кольонії, одиноко уповнений в справах адміністрації УНДому й вже самим безпрецендентним непідписуваннями жадного Протоколу Управління УНДому, руйнуючого цілість Управління, як інституції. В інтересах збереження УНДому та уможливлення внутрішньої єдності Управління УНДому й в переквітчення абсолютної неможливості продовження поцібногo - Управління УНДому постановляє в характері дисциплінарної кари внутрішнього порядку завісити п. Кулябка-Корецького в усіх правах члена Управління УНГ на чергові п'ять засідань Управління УНГ.

Цим же протоколом ч. 24 від 5 травня 1934 р. обирається замісник секретаря п. Світ Іван.

Засіданням Управління 22. травня було ввизначено кімнати на 5. поверсі для користування нашими українськими нац. організаціями згідно такого порядку: кімната ч. 1 для книгозбірні, к. ч. 3. для УНГ й Спільки Укр. Емігрантів, ч. 3-кімната Управління УНДому й Преси.

У вівторок 29. травня скликається спільне засідання Управління УНДому, національних організацій та кредиторів, для розгляду справи сплатення боргів, що були зроблені УНГ у зв'язку з ремонтом УНДомом. На засіданні в присутній представник урядової установи, що зацікавлена в цілях УНДому.

Під час цієї наради член УНГ й робітник технічної комісії допустився ганебного вчинку, коли дозволив собі москвоської лайки. Тільки рішучи заходи дали можливість ліквідувати цю авантюру. Своім протоколом ч. 27 Управління заборонило цьому п. Яханову вступ в УНДім.

Починаючи з цього моменту в Управлінні повстають безконечні турботи, зв'язані з погашенням боргів, нароблених ремонтом та спроби полагорити взаємовідносини з УНГ, котрі доведено було що великого напруження повелінкою п. Кулябка-Корецького, котрого абсолютно не цікавить лад в УНДому. На засіданні 9. червня 1934 р. розглядається справа знов внутрішнього порядку та робиться слідуєча постанова, "константуючи поспинки цими днями вже систематичні прояви ігнорування

п. Кушнарєнком Вє своїх обов'язків члена Управління УНДому - Управління УНГ постановляє звернути належну увагу членові Управління п. Кушнарєнка що до перебраних ним зобов'язань та що до неможливості продовження подібного на далі". Цим же днями виготовлено та підписано перші контракти між Управлінням УНДому та першими арендаторами. Таким чином Управління вдалося накінець винаймати свої вільні мешкання та отримати на руки більш як 2000 грб, що мало можливість оплатити першу частину боргів і тим тою полегшити взаємовідносини з кредиторами та розпочати більш нормальне життя. Слід зазначити, що рівночасно порішуються заємовідносини з УНГ, бо там були інші плани, що до арендарів, бо п. Кулябка-Корецький хотів підписати угоду з московською гімназією, оперуючи в цій справі доказами більшої грошової платні.

Проводиться в життя справа перенесення в кімнату книгозбірні всіх книжок, дається постійне приміщення для Ф.Т. "Просвіти" та її бібліотеки, а на 17. червня призначаються та зликуються Загальні Збори т. "Просвіта". Піднімається справа укр. школи для чого обирається комісія, в склад якої входять: п. Андрущенко у. Данильченко, Р. Барилонгч.

Треба тут зазначити також, що заходами редакції "Манджурського Вістника" улаштовуються через харбінську радіостанцію перша спеціального програму Академія св. пам'яті Симона Петлюри, котра й проводиться з великим успіхом. В салі УНДому було поставлено радіо-приймач й зібрані українці мали можливість прослухати весь програм.

У початку червня відбувається перша імпреза в УНДому-концерт хору п. Кукурузи.

В наслідок різних внутрішніх конфліктів, що виникли у зв'язку з ремонтом та грошовими зобов'язаннями проходить майже два тижні в напруженому положенні, коли члени УНГ п.п. Кушнарєнко, Кулябка-Корецький та Самарський подають своє повідомлення про вихід зі складу Управління УНДому. Вже 6. липня Управління УНДому постановляє виплатити УНГ проти належних документів 500 грб на погашення боргу по ремонту 3 поверху, що й поручається перевести в життя президії. По справі ремонту поручається зкликати представників організацій, щоб скласти комісію для прийняття ремонту та його перевірки.

Постановою Управління від 14. липня поручено було п. Кукурузі виготовити кошторис та підготуватися до виготовлення сцени й різного її приладдя.

В той же час п. Кулябка-Корецький, котрий був більш всього зв'язаний зі справою ремонту, старається аби втягнути офіційні чинники в грошові ціла та компромітуючи українській нац. Дім. Всі спроби довести діло до мирного полегшення справи боргу зустрічають повний його спротив, а решта членів Управи УНГ не може самостійно перевести свої справи. Зкладаються все більш трудніші справи, з котрих впадає згадати тільки тому, що накінець після довгих приватних переговорів довелося добитися того, що Управа УНГ пішла на шлях ліквідації п. Кулябка-Корецького, як голови Управи УНГ.

Коли цей крок було зроблено й в складі Управи УНГ проведено повні зміни легко було полегшити всі інші справи й вже 1. серпня 1934 р. підписується договір між Управлінням УНДому та Управою УНГ, котрим зобов'язується Управління УНГ виплатити Управі УНГ 1800 грб, з котрих 500 грб було заплачено при підписанні угоди, а решта 1.306 грб було розложено

на рівні сплати ратами на протязі до 1.березня 1935 р., але Управа УНГ зобов'язалася передати Управлінню всі належні документи та рахунки, що відносилися до ремонту УНГому. Ця передача рахунків та документів мусіла бути виконана до 1 вересня 1934.

Цим актом угоди між Управлінням УНГому та Управою УНГ вдалося полагодити на деякий час внутрішні взаємовідносини між укр. організаціями, але всеж залишалися не розв'язаними багато справ, в тому числі й справа організації належним шляхом цілої Української Національної Колонії й ця проблема чалі весь час турбувала життя українських організацій та утруднювала як їх працю, так і ускладняла саме життя й працю Управління УНГому, котре виступало в той час як інституція, що складається з представників УНКолонії.

В самій адміністрації УНГому також приймаються заходи, аби налагодити вітчітність та ціловодство й для цього покликується бухгалтер, вироблюється точний план ціловодства та бухгалтерії. Купуються необхідні книжки, вироблюються зразки різних бланків, квитків, тощо й таким чином ставиться вся канцелярська справа належно. В кінці серпня виникає цікава справа зі спортивцями, бо СУМ організував для своїх членів спортові зправи але допустив для участі й чужинців, що спричинилося до порушення ладу в УНГомі. В результаті Управлінню УНГомі прийшлося приймати окремі заходи, аби підтримати порядок та довести до відома поточних організацій усталений правильник внутрішнього життя УНГому.

В кінці місяця також Управління УНГому цікавиться про відїзд з м.Харбін начальника Ніппонської Військової Місії полковника Комацубара, котрий провозив передачу УНГому на руки УНКолонії, а тому на спільних сходинах представників укр.нап.організацій було вирішено передати йому спеціальну пам'ятку панку-адресу. Виготовлення якої й було зроблено досить містечки, - переплетена в синій оксамит, на котрому вишито українським розвоюм ґранку та український герб-тризуб. До панки вложено спеціальний аркуш папіру, з нагрукванною жовто-блакитним кольором ґранкою, на котрому по українськи написано слідує: "Генералу-Майорові Комацубара на добрий спогад від Української Національної Колонії в Маньчжу-Ті-Го. Харбін, 24 серпня 1934 р. Український Національний Дім". На другому листі написано ніппонською мовою переклад цього напису. Панка була передана Генерал-Майорові Комацубара представниками українських нап.організацій.

В ніч з 22. на 23. серпня після повної дискусії на засіданні Управи УНГ накінень було переведено справу ліквідації головування п.Вулябка - Корецького й головою було обрано п.Кушнарєнка В., а замісником п.Селюка І.

Здавалося, що з цими переїздами в УНГ буде можливо провадити вже чалі життя укр.організацій більш нормально. В УНГ почалася праця над передачею Управлінню УНГомі різних документів, згідно підписаної 1.Серпня угоди.

---00---

В осєні харбінські українці понесли велику втрату, коли помер нагло з 2.г.тня 9 вересня скарбник та активний член ф.т."Просвіта" Володимир Г.Дахнович, проважати тлінні останки якого прийшли всі активні члени УНКолонії та представники організацій.

---00---

Деяке замислення внутрішнього життя дало можливість приступити до організації українського театру, для чого було організовано колектив укр. артистів, уповноважених якого було призначено п. Мурина В., віомого укр. артиста й на 27. вересня призначений перший спектакль "Душогуби" який пройшов з великим успіхом, а слідом за ним пішли інші вистави з добрим містечьким успіхом, але не опрацюючи матеріальної сторони й тому в швидкому часі колектив мусів частинно змінити свій програм та ставити спектаклі не так часто. Ще трохи згодом якуючи інтригам одного чужинця, який вліз в склад колективу ціло було розвалено й театр було реорганізовано тим способом, що було створено театральний відділ при СУЕмігрантів, котрий вже й провадив це ціло, улаштуваючи ряд вистав на протязі всього сезону.

В самому громадсько-суспільному життю в Маньчжу-Ті-Го в той час прохоті також багато змін - по перше Москва чер-жава вступає на шлях вже конкретних переговорів з СРСР по справі купівлі Північно-маньчжурської залізничної, а по друге, емігранти починають отримувати багато віомостей про те, що в СРСР провадиться безоглядна нагінка та терор супроти мкрного безборонного населення, що викликає рішучий протест, улаштований народами клубу "Прометей" в стінах УНДому, коли було внесено окрему резолюцію з приводу вступу СРСР в склад Ліги Народів в Женеві. Цей мітинг протесту відбувся 19 вересня 1934 р.

Цимит тнями відбувся черговий акт внесення заколоту в українське життя з боку чужих, коли в газетах було поміщено оголошення, що урочисте відкриття нової московської вищої школи відбудеться в УНДомі, коли на це не було ніякої згоди, навіть не було розмов.

На 18. вересня було зкликано з цього приводу сходили представників УНДольонії на яких й обмірковано всю справу. Ці сходили ухвалили, що Управління УНДому в ніякому разі не має права утіляти мешкання для цього урочистого дня чужим, але місцева газета "Харбінське Время" помістила замітку під наголовком "Временное течение" в якій ставалася дискредитувати українську кольонію, але й цей раз українська кольонія - її організації виступали з протестом одностайно. Цей протест було надруковано в ч.31 за 1934 р. в газ. "Маньчжурський Вістник".

Наровні всеж, як повідалися укр. організації в імені укр. нац. кольонії виступав ввесь час п. Кулябко-Корецький, котрий нікого з українців про це не інформував, а також не має на те ніякого права. Він для цього використовував свою участь в т.з. "Руководящем комітеті", якого членом був.

На нараді представників укр. організації 26. вересня було рішено повідомити самий "Руководящий комітет" та все суспільство про те, що п. Кулябко-Корецький не має ніякого права виступати в імені укр. кольонії, а 3. жовтня також рішення прийняла й УНГромада, та на імя цього комітету було на-іслано підписаного представниками укр. організації лист з категоричним заявленням, що п. Кулябко-Корецький "не в жадним представником й немає ніякого мандату виступати в імені Української Нац. Кольонії в Маньчжу-Ті-Го". Так закінчилися виступи цього цілца на зовні та в середині української кольонії.

Перел самим Управлінням УНДому в осені повстають дуже поважні питання, свого відношення до національної праці в м. Харбіні, тим більш, що українські організації не мають

жальних грошових засобів. В такому положенні були укр. театр, ф.т. "Просвіти" та видавництво газ. "Маньчжурський Вістник", котрий на протязі 1932-1934 р.р. поніс витрат більш, як 2500 грбів. Тому Засіданням Управління УНДому 2. жовтня 1934 р. було постановлено підтримати укр. театр та у відповідь на лист видавництва "Маньчжурського Вістника" об утіленню позички, дається позика з річним 6. місяців в розмірі 50. грбів, як рівнож оплачується рахунків за оголошення на суму 26. грбів. Треба занотувати, що раніш протоколом ч. 37 т. 9/д було утілено позичку т-ву "Січ" у розмірі 20. грбів на організаційні цілі.

Розглядалося також раніш й справу української початкової школи, але великі витрати, яких потребувала школа не дали можливості Управлінню підтримати не велике та важке ціло, бо наших побутків школа не могла мати, а всі витрати взяти на себе Управління не мало можливості. Тому справа школи в 1934 році не була як слід полегджена.

Театр український було підтримано Управлінням УНДому в тому розмірі, що Управління не брало майже ніяких грошей за користування салею та світлом, в той час як само кожного вечора мусіло витрачати значні суми для цього. Але й ця підтримка не врятувала театру, бо чужа особа п. Славянський, що була прийнята колективом в свій склад спричинилася до того, що колектив почав розпалатися, а цьому пану вдалося намовити не тверді елементи обрати себе адміністратором замість п. Мурина.

Вже 5. листопаду знов прийшлося Управлінню УНДому затвердити виплату видавництву "Маньчжурському Вістнику" в рахунок позички від 2 жовтня 1934 р. 50. грбів, бо тоді видавництво прохало позички в розмірі 100. грбів.

В ці дні Управління УНДому складалося з чотирьох осіб: голови - П. Яхна, секретаря - М. Мілька та членів - І. Світа й П. Марчишина та П. Барченка, що знаходився у відпустці, перебуваючи поза межами м. Харбіню. На засіданні Управління УНДому 5. листопаду ставиться на порядок денний справа поповнення складу Управління, коли й вноситься постанова слідуєчого характеру "з цілових причин визнається дошільним поповнення Управління УНДому". Переведення справи поручається президії. Протоколом ч. 47 від 7. листопаду вноситься постанова, з нагоди отриманого листа п. Марчишина, те він пише, що по особистим причинам не може талі нести обов'язки члена Управління УНДому й просив звільнити його. Цей лист був прийнятий Управлінням УНДому до відома.

Р О З Д І Л І V.

Так повстала необхідність тісного поповнення складу Управління УНДому новими членами, бо Управління при присутніх тобто членах не мало можливості вести свої справи, не говорячи про технічну й моральну велику відповідальність, а тому засіданням 12. листопаду 1934 р. протоколом ч. 48 було введено до складу Управління нового члена п. Юрія Шахрай, секретаря СУЕмігрантів й було йому поручено провадження секретаріату Управління УНДому.

Поповнення складу Управління УНДому мало можливість розпочати планову роботу над дальшим унормуванням відгукності та всього підприємства, котрі потребували дуже великої

праці та багато часу, та тим більш важних, що намічався новий конфлікт з Управою УНГромади, котра не виконала частинно свого обов'язку, що по переданні Управлінню УНДому всіх рахунків та відповісти по справах ремонту 3. поверху УНДому.

Так засіданням Управління УНДому від 19. листопаду 1934 р. протоколом ч. 49. там було зазначено так коротко: "Справа несплати умов відпоручників Управи УНГ. Вияснюється, що президія /Управл. УНГ. - прим. автора/ стримала підписність постанови відносно перекладення терміну чергової /на місяць жовтень 1934 р. виплати УНГ з огляду на забезпечення відпоручників Управи УНГ п.п. Кушнаренко та Мациця, що по уціленню позички на суму 200. грб. умов цієї панове відпоручники УНГ не потримали і взагалі саботують цілу справу позбавлення та потримання угоди. Дотогож по цього часу УНГ не представила належних документів, зокрема на /рахунок/ Дюй та Чуріна." Управління на це винесло наступну постанову: "Констатуючи світоме розбиття можливостей цільного устійнення справ відпоруниками УНГ п.п. Кушнаренко та Мациця, заведення ними Управління в блуд, що по виявленні з фінансових питань та несплати угоди що по документів, у зв'язку з чим бухгалтер не може покінчити справу касового відчиту. Управління УНДому рівночасно знаючи, що сприяти ще тривішому устійненню фінансового положення майна УНГольонії має обов'язком і всіх УНГорганізацій та що такі устійнення допоможуть в дальшому кращому полагодженню фінансових турбот і потічних окремих організацій, - тимчасово стримує на короткий час чергову виплату УНГ в розмірі 125. грб. для полагодження претенсій тих кредиторів, котрі за несплати умови відпоручника УНГ тісталися в дуже невигідні положення й поставили теж й Управління УНДому. Рівночасно звернути спеціальну увагу УНГ на те, що непредставлення документів примусить до стримання виплат в дальшому".

Затримання цієї виплати дуже спокійно прийняли члени Управи УНГ, бо в той час вели переговори з одним орендаром про те, що він виплатить членам УНГ - 350 грб., а отримав розписку на 400 грб. Таким чином Управління УНГ було б поставлено в тяжке положення, а вони отримали б не тільки належні їм 125 грб., але й вперед. Справа випадково була відкрита й орендар заявив: "гадаючи, що ви знаєте про це, ми погодилися..." Це вже було повним порушенням всяких умов.

Тоді негайно п.п. Мациця й Кушнаренко передали все ціло розрахунків з Управлінням УНДому до адвоката. На це звернення до адвоката Управління УНДому відповіло, що не може оплачувати рахунків, доки не буде представлено належних документів й справа залишалася не розв'язаною аж до самого моменту передачі УНДому на руки Ради УНГольонії в червні 1935 року.

В той же час Управа УНГ вирішила прооробити деякі заходи, аби отримати можливість виступати в імені цілої української колонії, для чого оголошується в московській пресі, про те, що організації там керуювані, що увірили до складу УНГ вирішили творити з себе УНГольонію, та що ніхто інший не має права виступати в імені УНГольонії. Всі ці заходи завели УНГ. Нічого з них не вийшло й вже в початку січня почалися переговори між окремими особами, про створення такого об'єднання активного елементу, котре мало б можливість урегулювати взаємовідносини серед укр. нац. організацій.

Управління УНДому викликає для розв'язання важких пи-

тань відсутнього п. Барченка й 10. грудня 1934 р. відбувається засідання Управління УНДому на якому детально обговорюються всі сучасні положення УНКольонії та відносини до різних політ, як рівнож висловлюється гатка про необхідність знайти такий шлях, до урегулювання взамовідносин між організаціями, щоб покласти край постійним непорозумінням та авантюрам. Рівночасно утілюється п. Барченко нова відпустка до 10. січня 1935. року.

Вирішено також почати реєстрацію членів УНКольонії - членів УНДому. Підставою такого рішення було слідує положення: УНДім перетано на власність Української Національної Кольонії в Маньчжу-Ті-Го, отже кожний українець-українка, що мешкають в Маньчжу-Ті-Го є члени УНКольонії, а також й співвласники УНДому й мають право до розпорядження й контролю над ним. Потрібно так організувати цю українську масу, щоб вона уявляла собою щось певне та конкретне. Таким способом було визнано - об'єднання всіх членів кольонії біля УНДому, на таких принципах: всі українці, що живуть в Маньчжу-Ті-Го мусять зареєструватися в Управлінні УНДому, як члени УНКольонії - члени УНДому. Наколи реєстрація дасть добрі результати тоді будуть улаштовані загальні Збори та вибрані керуючі органи кольонії, а також й для адміністрування самим УНДомом. Ця справа реєстрації була затверджена постановою Управління УНДому від 10. грудня 1934 р. /Протокол ч. 52, т. 4/.

Цей план було погоджено з відповідними чинниками й отримано згоду його підтримати, коли буде потрібно. Частинно він був навіть проведений в життя, коли на сторінках часописів оголошено про реєстрацію та виготовлено все потрібне для самої цієї праці. Реєстрація почалася й тривала кілька місяців, та дала, правда, не дуже великі наслідки, бо частина організацій поставилася негативно до самого плану.

В той же час повстає другий план організації - окремого комітету по справам загального порятку для УНКольонії з моголського активу, належного до різних укр. нац. організацій й таким чином приходить до повстання Ділового Комітету, про котрий слід сьогодні згадати те, що як самий спосіб переведення самої справи, так й його склад не змогли дати гарантій про унормовання взамовідносин між окремими членами т. з. активу й тому вся справа розбилася й довела до того, що зі складу управління вийшли п. Мілько й п. Барченко, котрі були дуже заангажовані в організації самого Ділового Комітету. Комітет, коли частина членів відійшла з нього, п. Барченко заявив, що він хоче перебрати головування в Управлінні УНДому, для чого склав відповідну заяву, посилавчися на те, що він був увесь час головою але тільки у відпустці. У відповідь на таку заяву, Управління одногласно винесло слідує постанову: "На підставі протоколу ч. 22 - 1934 р. було зазначено, що п. Барченко у т. 5 зголошує своє уступлення з посади голови Управління УНДому й просить об утілення йому, як членові Управління УНДому відпустки на 2 місяці і ставить на порядок денний питання вибору нового голови Управління" й що тоді було йому відпустку, як членові Управління УНДому утілено а "на голову Управління УНДому обрано п. Павла Яхна- й що під цим протоколом є підписи п'яти членів Управління УНДому, у тому числі й п. Барченка, рахувати постановляє Управління УНДому заяву члена управління УНД п. Барченка про посаду голови", не чинною. "На посаді голови Управління УНДому є обраний в тім числі й п. Барченко, законно, абсолютною більшістю голосів -

п. Яхно Павло" /Протокол ч. 61 від 19 лютого 1935 р. т. I/.

Вже відразу після розпуску Ділового Комітету почалося провадження пильшої організаційної праці активно та в наміченому плані, що передбачував послідовне зкликання кількох сходів, після яких вже могли б бути скликані й Установчі Збори Української Колонії, для організації якої вже давно багато було виготовлено різних планів, включно до проєктів статуту; цей план тільки в невеликій частині було змінено, в головних же точках він пройшов до кінця, повівши до створення УНКолонії, якої центральною української установи громадського типу, з певним програмом для дальшого, алеж в той же час в певних рамках, що до праці, бо зовсім виключається з її програму - діяльність політична, що виходить за межі місцевих інтересів.

Для об'легчення цієї праці було рішено Управлінням УНДому організувати широке святкування дня пам'яті Тараса Г. Шевченка, для чого було передано в розпорядження Управи СУЕмігрантів сто рубі на організаційні витрати. Це свято було належно відсвятковано, покликано хор, та розіслано пригосшення, зложено відповідний програм. Нарочу зібралося досить багато; селя була виповнена до берегів. Програм також виконано було добре, залишаючи гарне враження на всіх тих, хто загостив до УНДому.

Слідуючою точкою програму було зкликання на 17 березня 1935 р. сходів Спільноті Українських Емігрантів, на яких було поставлено ряд важких справ громадського характеру, а також дано певні інформації про загальне положення УНДому, рівночасно з'ясувалося про те, щоб зацікавити громадянство нашими справами

та притягти до праці. Збори ці також пройшли добре й дали можливість вже на 24 березня т.р. зкликати сходів членів укр. організацій та УНКолонії для заслухання різних інформацій про загальне положення УНДому та дальші плани. На зборі зібралося цікаве громадянство, у більшості з був. членів Українського Клубу, для котрих справи УНДому були завжди більш цікаві як для тих, хто був від минулого життя далекій. Програм цих сходів був зложеной зі звітів Управління УНДому, котрі подавалися таким чином перший раз для широкого громадянства.

Поклади були на загальні теми, звіт з діяльності секретаріату, скарги та господарчої діяльності Управління УНДому. Детальне освітлення справи, як різножанрі інформації матеріалі дали можливість присутнім легко зрозуміти загальні точки цього положення, а коли не кому було що неясно, то він даючи запити отримував роз'яснення та відповідний матеріал. Під час цих зборів було також загально повідомлено громадянство, про суттєве розходження між керуючими членами Управління УНДому та широким колом громадянства, що не розуміли це в чому цієї повістки та окремих настанов, а тому ці ви'яснення й були дані в загальному відношенні.

Коротко кажучи ці розходження між широким колом громадянства та молодшим активом, що керував як Управлінням УНДому так і іншими установами, зводилися до слідуючого:

До відомих політ. осей 1931 року українські національні кола зключалися у більшості з людей, що приїхали сюди після закінчення антибільшовицького руху як в Сибіру так й на Зелений Україні, а тому мали напевно мало спільного з життям тих, хто прибув до Маньчжурії ще за часів до 1917 року. Головні розходження зводилися до того, що молодша генерація не знала компромісів у принципах ведення своєї праці як наці-

ональної, побудованої на безкомпромісовому визнанні Самостійності України та повного відсепарування української нації від впливів чужої московської культури, звідси виходило й те, що українські організації, якими керували молодші ці елементи не мали нічого спільного з московськими установами та ставили основою своєї праці розбудження українських національних почувань, зміцнення цієї своєї українськості, та праця їх велася в повному контакті не тільки організаційному з українським світом, але й ідеологічному.

Коли ж місцевого громадянства, що побудили скрізь до 1917 року були відкинуті відірвані від українського пня, та жили тільки своїми етнографічними сентиментами, а в приватному житті були связані а повязані навіть до сьогодні не тільки спільною працею але й інтересам, з колами абсолютно чужими для українського національного руху, тому всякий активний член, що виходив з рамен цих молодших зустрічав спротив-ворожнечу, контр-акцію. Навіть такі речі, зовсім зрозумілі й такі що не потребують якіхось пояснень - як повна сепарація українського нац. життя від московських впливів розглядалася цими автохтоном, як не вигідна, що порушує спокій та ладність а тому й рахувалася їми як шкідлива.

Більшість цих автохтонів та їм співзвучних елементів збиралася навкруги УНГромади, керуючу роллю в якій грав довгий час п. Кулябка-Корецький. Ось самі гострі моменти з цієї боротьби й були, коли інтереси цих двох течій зустрічалися й коли молодша група намагалася підчинити собі цих членів УНГ. У більшості випадків вдалося з великими труднощами зладити ці руйнуючі протиріччя найбільш енергійних з цих членів УНГ, серед яких не бракувало й просто звичайних малоросів, що по деяким починам тимчасово прикривалися плащиком укр. націоналізму - самостійності, але ідейно були дуже а дуже далекі від нього.

В таких тяжких моментах, звичайно, було так, що з ініціативи "Просвіти", або СУЕмігрантів, або Управління УНГому улаштувалася спільна нарада представників всіх укр. організацій та виносилася потрібна резолюція, яка й оголошувалася в місцевій пресі. В тіж моменти, коли УНГ потрапляла сама вона не згодна була ні на один крок, коли вимагалася ставлення на карті себе, бо це погіршувало приватним інтересам окремих її членів. Бракувало в таких випадках відповідної відсутності. Так, коли п. Кулябка-Корецький пішов працювати до московських установ ніхто не ризиковав його викинути, як з членів Управління УНГ так й рятового членства, й потрібно було знов перевернути велику внутрішню працю, щоб з допомогою Управління УНГому ця штука була переведена, коли представники УНГ, підписуючи угоду що до сплати боргів з Управлінням УНГому, проігнорували викинути з членів Управи й головування в УНГ п. Кулябка-Корецького.

Коли у їх рішучості не вистачило, потрібно було, що тисненнями фінансового боку це було виконано. Зі свого боку група Кулябка-Корецького тобтивалась переваги в українському житті, навмисно зробила ремонт будинку УНГ без дозволу Управління, без відповідного контракту та тим поставила його у тяжке положення, аби у відповідний момент використати це, та обіцяючи фінансову допомогу, хотіла перевернути в свої руки все господарство, а одночасно викинути з УНГому ці активні українські національні елементи.

Ось в такому наświetленні треба розглядати всі ті поку-

менти, котрі почало в попередніх розлілах нашої книжки, та тому потрібно було в УНГ провадити иншим разом нібито зайві постанови, щоб досягти якоїсь перемоги. Але всеж після того-гої та впертій боротьби все це вдалося й дійшло до повної консолідації українських національних сил а всі не стійкі елементи відійшли поза рамки укр. організації й на сьогодні тільки не які з них поволі, по ступні повертаються до українського життя.

На загальних зборах, коли було організовано УНГромату, частина активнішого, молодшого елементу відійшла й створила окрему - СУЕмігрантів, бо таким способом хотіла зберегти й зберегла собі можливість перейти у життя, даліше засовання українських позицій, намагаючися на перше місце поставити не вигоди того чи иншого порядку, але укріплення своїх ідеологічних досягнень.

Зложення в січні 1934 року Управління УНГому, у тому числі й з членів УНГ було проведено компромісом тільки тому, що до Управління тісталися такі особи, як п. Мілько, котрий ідеологічно ніколи не був разом з УНГ - його більшістю й тому, коли літом 1934 р. Управа УНГ хотіла "віткликати" п. Мілько М., він це помагання не виконав. Це все дуже добре видно з матеріалів, що полані були раніш.

Вихід же з Управління УНГому у пізніших часах де яких членів, треба кожний раз розглядати окремо, бо вони були звязані або особистими причинами, або не великими принциповими розходженнями, що до тактики, але ніколи в ідеологічному напрямкові, бо з цього боку Управління УНГому від літа 1934 року було завжди єдиним.

Після сходин УНГольонії по справам УНГому, що відбулися 24. березня 1935 року, було поставлено на прохоток денний, підготування зкликання Установчих Зборів УНГольонії, щоб таким способом раз назавжди розв'язати всі справи, та поставити майбутню УНГольонію в ідеологічному положенню так, щоб ніякі спроби, як зі середени так і назовні не змоглиб її приневолити до відходу від принципів Визвольної Боротьби. Це було основною точкою для всякої праці в цьому напрямкові.

Після тогожого обмірковування було покликано представників всіх Українських організацій на сходини, коли й поручили п. Р. Барилловичу та п-ру І. Шлентику розробити проект статуту майбутньої УНГольонії, з такими ідеологічними основами, щоб прапор українського діла був тут піднятий твердо й на постійне. Цей проект статуту та відповідної обовязкової для членів УНГольонії декларації були дуже швидко виготовлені й на 12. травня 1935 року зкликано конференцію українських організацій, в які прийняли участь: представники СУЕмігрантів - Д-р Шлентик, Яхно П., Шведін С., Вілій М., Сахно Ф. та Світ І., від УНГромати - Кушніренко В., та від СУМолосі - Зелоренко В. Огнєць, від філії т. "Просвіта" - Паславський І., "Січ" - Р. Бариллович, від Української Молоді "Зелений клин" при СУЕ - В. Яхно.

Головував на конференції Шведін С., а секретарем був Бариллов Р.

Ця Конференція відбулася згідно слідуєчого порядку: 1. Зачитання та обговорення Статуту УНГольонії, 2. День зликання Загальних Зборів УНГ та 3. Біжучи справи.

Перед зачитанням проекту Статуту було заслухано слідуєчу заяву п. п-ра Шлентика І., котрий разом з Р. Барилловичем

зкладали цей проект. Ці замітки роз'яснюють дуже яскраво основні положення, на яких бувувалася УНКольонія. Наводимо текст за "Маньжурським Вістником" ч. 14, від 25. травня 1935.:

1. З огляду на те, що для національно творчої праці в Маньжу-Ті-Го й зокрема в м. Харбіні треба кинути усі національні думаючи елементи;

2. просить велики суперечки та боротьба між окремими організаціями та особами дуже шкодить українській національній роботі тут;

3. Всі активні члени кольонії та організації розуміючи страшне зло для українського тіла тут, що його спричинила наша роздібленість та взаємне побороювання, - усі активні члени елементи почали шукати виходу зі створеного становища, та шляху до консолідації сил і їх національного використання.

На підставі рішення та згоди як окремих організацій так і окремих їх членів було вложено проект статуту, на підставі якого усі творчі сили могли б дійсно бути використані та взаємне побороювання організацій й окремих осіб припинено.

Складаючи статут його автори кермувалися тим, що:

1. Кожний українець повинен бути притягнутим для праці та відповідальності за неї й свою національну діяльність,

2. Необхідно зібрати усі сили та соціально їх розподілити,

3. Напружити усі сили для використання дуже спростуваних можливостей для національної праці в Маньжу-Ті-Го.

4. Вітсунути внутрішні тертя як між організаціями так й окремими членами.

Для переведення цих принципів в життя, покладено принцип збереження існуючих організацій з тим однак, що доля кольонії мають рішати не представники організацій але усі фізичні члени організованої кольонії.

Це тим більш потрібно, що є багато осіб, які з тих чи інших причин не хотять належати до організацій, але хочуть приймати активну участь в загальній українській праці як члени УНКольонії, бо національні інтереси їм близькі та дорогі. З огляду на те, що наше національне становище тут просить ускладнене, необхідно, наразі прийняти міри якісь, що допомогли б обмежуванню українців від "малоросів" та росіян. Тому то до статуту, додається ще особливу декларацію, свого роду присягу, якою всі члени української кольонії мали б зобов'язувати свої переконання що до росіян та комунізму й якоб члени змогу майбутньому провідні кольонії мати якусь зброю проти постійної нестійкості національних переконань між чисельними членами нашої кольонії.

Рівночасно постановляється зкликати Установчі Збори Української Національної Кольонії у вечір 19 травня 1935 року в салі УНДому, на які мають прийти тільки дійсні члени не радянські піддані. Усі приголошення мусіли підписати голови українських організацій.

Від так почалася підготовка до збирання Загальних Зборів УНКольонії.

Всіх приголошень було розіслано 360, повноправним членам укр. організацій. Так й відбулися ці Збори у назначений з гори день 19 травня 1935 року о 3.г. після півдня, у яких прийняли участь виборці з восьми організацій.

На салі зібралося 109 рівноправних, дійсних членів. На сцені голови організацій - від СУЕ - П.Яхно, від УНГ - п. Кушніренко В., від Ф.т. "Просвіта" - п.Паславський І., від СУМ'а - п.Тетюренко В. від УМ "Зелений Клин" - В.Яхно, а також п.І. Світ, М.Самарський, Ю.Рой, Богдан Ф.

П.Яхно відчиняє Загальні Установчі Збори й прохав обрати голову Зборів, котрим й обирається д-р Д.Барченко, заступниками п.Тоцький Ф., Білий М., а секретарями: І.Паславський та Г.Тоцький. Рівночасно затверджується й повяток пенний, котрий складається зі слідуєчих точок: 1.Затвердження статуту УНКОльонії 2.Вибори керуючих та контрольних органів УНКОльонії й 3.Біжучі справи.

На пропону п.Сніжного установчі Збори віддають честь пам'яті С.Петлюри првстанням з місць.Після цього заслуховується проект статуту УНКОльонії котрий й приймається майже одностайно в тому вигляді, як його прийняла Конференція укр. організацій, як про це було сказано вище. Навелимо цей так важний сьгодні текст статуту у виїмках:

"Мета" У.Н.Кольонії в Маньджу-Ті-Го § І.

а/ Захист національних, політичних, культурних та економічних прав і інтересів української еміграції, що перебуває в межах Маньджу-Ті-Го.

б/ об'єднання усіх національних українських організацій та установ, перебуваючих в Маньджу-Ті-Го з метою консолідації всіх українських сил та раціонального розподілу їх роботи.

в/ Загальне керівництво національною діяльністю всіх українських установ, організацій сил, перебуваючих в Маньджу-Ті-Го, як також представництво перед владою.

г/ Популяризація між народами Азії ідеї кінечности існування суверенної української держави, в інтересах побудування українського народу та збереження загальної світової культури і цивілізації.

д/ Боротьба з комуністичною владою й ідеями, що протирічать принципам зазначеному в пункті попередньому.

Крім цього кожний вступаючий до У.Н.Кольонії мусить скласти слідуєчу декларацію - присягу:

"Цим урочисто обіцяю перед Богом, людьми й своїм сумлінням, що вступаючи в члени Української Національної Кольонії в Маньджу-Ті-Го буду:

1/ Карним членом кольонії, чесно й сумлінно виконуючим покладені на мене кольонією та статутом обов'язки.

2/ Боронити всіми можливими для мене засобами ідею утворення Суверенної, Соборної ні від кого Незалежної Української Держави в Європі.

3/ Боротися з комуністичною владою, якою владою окупаційною та ідеями, що протирічать ідеям Суверенности України". Після прийняття Уст.Зборами статуту приступлено до другої точки, обрання керуючих та контрольних органів УНК.

Ця точка визвала найбільше неспокій.Хвилювались найбільше старші громадяне. Вилко було, що старі громадяне бажали переперти до нової Ради своїх кандидатів.

Одні пропонували голосувати картками, иньші цілими лістами за підписом 15 осіб, иньші "шарами",

Більшість, приймається постанова, голосувати "шарами" /проект п.Гурченка А. та Кушніренка В./.

Намічуються списки кандидатів, хто отримав більше 20 голосів, має право постановити свою кандидатуру під голосування.

Списками вгоставлено 18 кандидатів, у той час коли до Ради має бути обраних 9 радних.

Прозвучно йшли вибори від булочки до булочки кидаючи "шари". Весела ця процедура, що забавляла публіку, заняла більше часу, як було дозволено властю, тобто затягнуто до 9 г.вечора.

На цьому перервано Уст.Збори та перенесено до 2-го червня для устійнення кандидатів у Раду, виборів членів Контрольної Комісії - кандидатів, членів Громадського Суду та розрішення біжучих справ.

До ради У.Н.Кольонії обрано:

Голосів	за	проти
п.Біли А.	68	23
п.Барченко І.	60	29
п.Селюк Ст.	54	37
п.Рой Ю.	47	44
п.Самарський М.	48	44
п.Богдан Ф.	55	35
п.Кушніренко В.	60	30
п.Нетребенко М.	63	29
п.Федоренко В.	57	47

На 2.червня 1935 року було призначено продовження Установчих Зборів, котрі й відбулися в повному порядку, коли обрали контрольну комісію та розглянули ряд справ, як напр. справу заборони вступу в УНДом п.Кулябка-Корецькому з його співучасниками по спробі втягнути УНГ в склад московської установи, де вони хотіли зареєструвати цю українську національну організацію. Ця спроба не вдалася й на жадання укр.організації Управління УНДому заборонило їм вступ до УНДому, про що було оголошено через газ. "Маньчжурський Вістник", ч.12 від 8 травня. Загальні Збори розібравши цю справу вирішили: "справу "Кулябка-Корецького та інших передати на розгляд третичного суду, котрий покличе Рада УНКольонії в можливо коротший речинець". Ця постанова була переведена невеликою більшістю голосів.

Після проведення виборів Контрольної Комісії та кандидатів в члени Ради УНКольонії, під час Зборів з поручення УНДому виступив його секретар Світ І., котрий заявив слідуюче: "Маю честь в Імя Управління УНДому сповістити Вас всіх присутніх, що Управління своєю постановою вирішило, після організації УНКольонії, звернутися до відповідних чинників з проханням, дозволити передати на руки органів УНКольонії, на її власність, все майно УНДому, котре було отримано й адмініструвалося в інтересах цієї УНКольонії". Ця заява була вкритая ясними оплесками зібраних.

Рахуємо потрібним навести повністю цю знамену резолюцію Управління УНДому, котра була винесена на засіданню Управління УНДому 27 травня 1935 року згідно протокола ч.74.

"З огляду на те, що Український Національний Дім в м. Харбіні був переданий Урядом Маньжу-Ті-Го для користування Української Національної Кольонії в Маньджу-Ті-Го він має бути переданий Управлінням Українського Національного Дому-Українській Національній Кольонії в Маньджу-Ті-Го після того, як вона буде організована й її центральний орган зможе це провести в життя, зі всім пасивом та активом його": голова - П.Яхно, члени: Ф.Сахно, С.Шветин, Ю.Шахрай та секретар - І. Світ.

На другий же день про це було переведено відповідні перетрактації з належними чинниками аби успішно перевести цю справу, та на зборах 2 червня, як раніш про це згадано, було оголошено й громадянству. Також було листовно повідомлено належні Установи, на цей лист було отримано відповідь з приводу якої прийнято рішення засіданням Управління УНДому 10.червня: "Приймається до відома й належного виконання. Рівночасно звернутися до Ради УНКольонії з листом про порядок та день, перепасти підвотства, рахунків, тощо по справам УНДому". /Протокол ч.76 т.І/.

Трохи пізніш було отримано офіційного листа від Ніп-понської Військової Місії у м.Харбіні й перепасти була призначена на 13 червня 1935 року о 4.г. дня у повному порозумінню зі спеціальною постановою про це, Управління УНД з 27. травня 1935 р., як це наведено вище, а рівнож винесеться постанова про подяку Управління УНДому на адресу "всім особам та організаціям, котрі морально та матеріально підтримували Управління УНДому під час його праці, та тим допомогли утримати майно УНКольонії в її руках й сьогодні законно виконати самий акт перепасти майна на руки обраної Ради УНКольонії".

Постановляється акт перепасти виробити в п'яти примірниках, але в дійсності було зроблено тільки три примірники. Накінець було зкликано в понеділок 24.червня 1935 року останнє засідання Управління УНДому, у складі голови - П. Яхна, секретаря - І.Світа та членів: Сахна Ф., Шветина С. та скарбника Ю.Шахрая. Це засідання записане протоколом ч.78. мало три точки: 1. Інформація про самий процес перепасти УНДому, 2. Затверджено усі попередні протоколи та 3. Розпуск Управління УНДому, котрий зроблено так "Згідно з постановою засідання Управління УНДому від 27.травня та листа від Н.В. Місії перепасти через п.Хоріє виконано та проведено перепасти та прийом всього майна УНКольонії на руки представників Ради УНКольонії; сучасний склад Управління УНДому в складі: голови - П.Яхна, скарбника Ю.Шахрай, секретаря - І.Світа та членів: Білого Миколи, Сахна Федора та Шветина Степана рахувати з п'ятою 24.ц.червня ліквітованим та вся дальша відповідальність за існування та порядок УНДому лежить на Раді УНКольонії в Маньчжу-Ті-Го, котрій й належить від тепер все майно УНДому, згідно підписаного акту перепасти".

Самий акт перепасти було зложено в українській мові з його офіційним перекладом у трьох примірниках, з котрих один знаходиться у представника Влати, один у Раді УНКольонії, а третій у членів б.Управління УНДому. Акт має 8 сторінок машинового друку, де перераховано все майно та підвотство б. УНДому.

Зазначено, що Управління перепасти контракти на аренту частини мешкань та список боргів та річного ропа зобовязань, а також скарбницю.

Тут галавмо цікавим буде навести окремі нотатки з цього акту, як наприклад, що по книзі скарбника значилося прибутків - 5087.58 гобі та витратків 4938.90 гобі, готівка в розмірі - 144.15 гобі й один вексель на суму 150 гобі.

Рівночасно зложено списк всього рухомого майна, вартість якого мала кілька тисяч гобі, більшість цього інвентарю була куплена засобами та заходами Управління УНДому. Все було перепасти в повному порядку представникам Раді УНКольонії й на тому було закінчено функції Управління УНДому.

Після слів о.

Пізнаючи тут підсумки півтора річної праці Управління Українського Національного Дому в м. Харбіні та короткий огляд обставин в яких провадилася ця праця треба зазначити, що обставини були надзвичайно складні як з правного боку, бо було багато неясного й точно не вирішеного, а також широкі кола місцевого громадянства не розуміли цих обставин і часто густо вимагали від Управління УНДому рішень, котрих воно фактично не мало можливості перевести.

Крім того політичне положення самої УНКольонії не було в ті часи ще належно поставлено й не було фактично організації, котра раніш ці положення рішуче ставилаб. В порівнянні з життям українців в Маньчжурії тільки одна ф.т. "Просвіти" на протязі років була безкомпромісовим чинником в нашому національному житті й тільки після того, коли УНДом було отримано й в українське життя були втягнуті широкі маси, ці маси захтіли відразу перевернути в свої руки й адміністрування всім цим майном, котре було призначено, й його побивалися наші свідомі діячі, виключно для національної праці, а не для "малоросійщини".

Життя само в нашому місці як й в краю тем вже поставило великі вимоги особливо в політичному напрямкові. Тому то так рішуче група, що тримала Управління УНДому в своїх руках, та в більшості належала до Спільки Українських Емігрантів не хотіла відходити від своїх засадничих позицій та міняти лінійку поведінки, яку весь час хотіли навязувати їй представники УНГромади, на чолі з Кулябко-Кореньким, тому так проводилося багато робити різних сходів, конференцій, ставити різні вимоги та заключати умови, котрі часто навіть не виконувались, як рівнож проводилося цим сходинам різним виносити резолюції та друкувати їх в часописах, щоб таким способом поволі вести все громадянство до такого положення, коли воно змушено було кожен раз все виразніше ставити крапку над "і" й в результаті діло було поведено до свого логічного кінця, коли Установчими Зборами Української Нац. Кольонії було затверджено вироблений статут та текст декларації, котрі гарантують вже від тепер збереження в житті наших постулатів Визвольної Боротьби України за свою незалежність.

Ось в цьому й полягає весь зміст тої боротьби, що тривала на протязі років за впливи й наколи ці гарантії було отримано, почини до дальшої боротьби не були вже життєві.

Зкликання Установчих Зборів було також спробою виявити чия ідея визвольної Боротьби вже має солідний ґрунт в широких колах нашого місцевого громадянства та чи воно спроможлося звільнитися від впливів чужої нам культури та ідеї й цей доказ було отримано, коли Збори визнали необхідність декларації, котру має підписувати кожен член УНКольонії. Права ініціатори Зборів були готові, на випадок як щоб ці принципи не вдалося провести, то тоді знов значна група членів цих Зборів відійшла зі сали й тим булаб знов зірвана праця, але знов через боротьбу між організаційну допровадити врешті решт діло до потрібного кінця. На щастя це було не потрібно й Збори затвердили та викинули тих, хто нехтів визнати цих принципів, кажучи, що хто не підписує декларації та не може розірвати звязки з чужими ворожими нашої Самостійності ідеями, той не може бути членом УНКольонії.

Він тепер успіх всього дальшого розвитку нашої праці, як скріплення наших позицій будуть залежати виключно від наших керуючих органів та їх складу, наскільки ті хто береться за ведення нашої праці на чолі цих органів здатний не тільки утримувати позиції, але добиватися й нових перемог в політичному, суспільному та культурному відношенні. Гадаємо, що від тепер успіх українського віла забезпечений, тим більш що загальні обставини нашого життя після повстання Маньчжу-Ті-Го дають нам цю віру.

Далкуємо, що не могли ми за браком часу, а він був призначений дуже короткій для виготовлення цієї книжки, дати більш докладну працю, більш солідну, нам залежало виключно про те, аби накреслити загальні лінії нашого життя та тих здобутків, які Українці мали після півтора роки життя УНДОМУ; та яку роль відіграло Управління УНДОМУ, покликане для цього збігом обставин, що через труднощі й злидні іспроводило свою роботу до належного кінця - створило УНКОЛОНІЮ й передало їй цінне майно, придбане зусиллями всього світового українства Азії, в ім'я якого воно було отримано групою осіб, що поставили своїм завданням вести українську проблему в Азії на чільне місце та поставити наше питання тут в повному розмірі, знаючи, що мільйони українського народу живуть в Азії й творять своє відрубне від інших народів життя та прагнуть до звільнення від червоного уярмлення, що тримає їх в невольничих муках.

Ось в ім'я цих наших народних мас жертвувалося всім, в ім'я цих мас велася робота й має провалитися далі, щоб було оправдано й налужиття над волею місцевого громадянства, котре часто не хотіло розуміти причин гострого ставлення окремих питань та хотіло манівами провадити своє життя. Тверда воля до повної незалежності української нації кермували групою осіб, що цей провід вирішила перебрати в свої руки в осені 1931, року й це зробила; від тепер харбінська УНКОЛОНІЯ має основи для свого дальшого життя й втягнута до загального українського національного життя, вона від тепер з ним зв'язана й зв'язана з долею української нації, що й було потрібно.

Тіж завдання, що ставляться на порядок денний далі, мусять привести до повного відродження українського руху в Азії й до здобутків вже таких, як Незалежність наших земель тут - це завдання вже широкого змісту й довгої праці, для якої потрібно багато зусиль та чорної невидної роботи.

Перший етап нашого життя пройдений й починається нова трудна путь.

Входимо на ню й будемо добиватися нових перемог над нашим ворогом.

З М І С Т

	Сторн.
Віл Релакції	4
Передмова	5
 Р о з д і л I:	
Вступ. Заснування Укр. Клубу в м. Харбіні. Етапи його діяльності. Думка про свій будинок та її реалізація. Дальша доля УНДому. Загублення та клопоти про повернення й їх безнадійність . . .	7
 Р о з д і л II:	
Отримано УНДім. Організація Адміністрації УНДому. Життя та праця Управління УНДому від початку до 1.квітня 1934 р.	II
 Р о з д і л III:	
Українська колонія й її представництво на зовні. Уклад внутрішнього життя, стосунки міжорганізаційні. Заламання Національної лінії й вислід цього	2I
 Р о з д і л IV.	
Поправлення Управління УНДому. Непорозуміння з УНГ. Конфлікт та судові справи. Загроза для УНДому. Приїзд П. Барченка. Ціловий Комітет та його невдача. Дальші утруднення. Перед важкими рішеннями	3I
Післяслово	4I
В и д а н н я Українського Океанічного Інституту	
Світлина: /4/.	

----ooOoo----

В И Д А Н Н Я
УКРАЇНСЬКОГО ОКЕАНІЧНОГО ІНСТИТУТУ

Досі вийшли:

Число 1.
Л е в Б и к о в с ь к и й : ВЕЛИКОТЕРПАНІ ПРОБЛЕМИ
УКРАЇНИ. Київ... 1942 /31x22/
стор.23 і 1 схема. На правах
рукопису /вітбитка/.

Число 2.
І в а н С в і т : УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІМ в м.Харбіні.
Півтора роки життя УНР 14.XI.1933 -
- 14.VI.1935. Одеса, Харбін 1943 /31x22/
стор.42 і 4 світлин. На правах рукопису

Виготовляються:

Число 3.
І в а н С в і т : УКРАЇНСЬКИЙ ТАЛАНТИ СХІД. З передмовою
та доповідями Василя Кімовича.

Число 4.
О к е а н і ч н и й з б і р н и к . Книжка I.

Число 5.
Б а с и л ь К і м о в и ч : ЛІТОПИС ЗЕЛЕНОЇ УКРАЇНИ.

-----0006000-----

1,200 (1,000)

p 1 5027

ISI 50274